

Projekt ClimactRegions

Příručka ke strategiím a opatřením ke zmírnění klimatické změny

[od vědomostí ...

... k činům]

[The sole responsibility for the content of this manual lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EACI nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.]

OBSAH

ÚVOD	2
PŘÍSLUŠNÉ METODICKÉ POSTUPY PRO ÚSPĚŠNOU AKTIVITU V OBLASTI OCHRANY KLIMATU	3
INICIAČNÍ FÁZE Definování a implementace adaptovaného manažerského přístupu	4
FÁZE ZPRACOVÁNÍ Sdílení shodnocení stavu (diagnostiky) daného teritoria Vypracování akčního plánu Vytvoření vhodných finančních mechanismů	8
IMPLEMENTAČNÍ FÁZE Esenciální role řídicího týmu projektu Body vyžadující zvláštní pozornost	19
ROLE PROCESU NEUSTÁLÉHO ZLEPŠOVÁNÍ Rámec pro kontinuální zlepšování Cíle hodnocení Úpravy realizované na základě hodnocení	20
FAKTORY ÚSPĚCHU Řízení projektu Komunikace Budování kapacit Inovace	24
Příloha 1: Příklady dobré praxe ke strategiím a opatřením ke zmírnění klimatické změny	27
Příloha 2: Literatura	40

Úvod

Orgány samosprávy na lokální úrovni spolu s regiony hrají klíčovou roli při přijímání výzev spojených se změnami klimatu. Právě tyto orgány totiž přijímají strategická rozhodnutí o přidělování veřejných peněz, které výrazně přispívají k formování místních území a realizace projektů s dlouhodobými účinky v mnoha oblastech, jako jsou energetika, doprava, odpadové hospodářství. Mají také nejlepší znalosti místních souvislostí, zdrojů a potřeb, stejně jako očekávání obyvatel. Z tohoto důvodu mohou poskytnout potřebné podněty k zahájení projektu. Jedná se především o ty projekty, které nejsou nutně ziskové pro soukromé investory (program modernizace domácností ...), u nichž je nutné prokázat, že i přesto lze dosáhnout konkrétních výsledků. Boj proti změně klimatu je také příležitostí k posílení demokracie z hlediska podpory diskuzí na lokální úrovni popř. vyjednávání změn, které budou mít zásadní dopad na území a životní styl.

Pro posílení spolupráce v dané oblasti na úrovni regionů se v rámci projektu ClimactRegions spojilo 10 regionů: **ARE Liguria** (Itálie), the **Kent County** (Velká Británie), the **County of Maramures** (Rumunsko), **Mediterranean Center for Environmental Studies - CEAM** (Španělsko), **NENET - the Regional Energy Agency of Norrbotten** (Švédsko), the **Regional Council Nord-Pas-de-Calais** (Francie), **Rhônealénergie-Environnement** (Francie), the **Regional Council of Rhône-Alpes** (Francie), the **Senate of Berlin** (Německo), **Energetická agentura Zlínského kraje o.p.s.** (Česká republika) a mezinárodní asociace **FEDARENE - European Federation of Agencies and Regions for Energy and Environment** (se sídlem v Bruselu).

V rámci projektu byly identifikovány tři prioritní oblasti:

- **Pozorování a monitoring** emisí skleníkových plynů
- Rozvoj **regionálních strategií a opatření** na zmírnění změny klimatu
- Implementace důrazných **řídících procesů**

Cílem projektu je pro každou z těchto oblastí sestavit vzdělávací procesy pro výměnu **zkušeností a osvědčených postupů**, realizovaných v rámci partnerství i mimo něj.

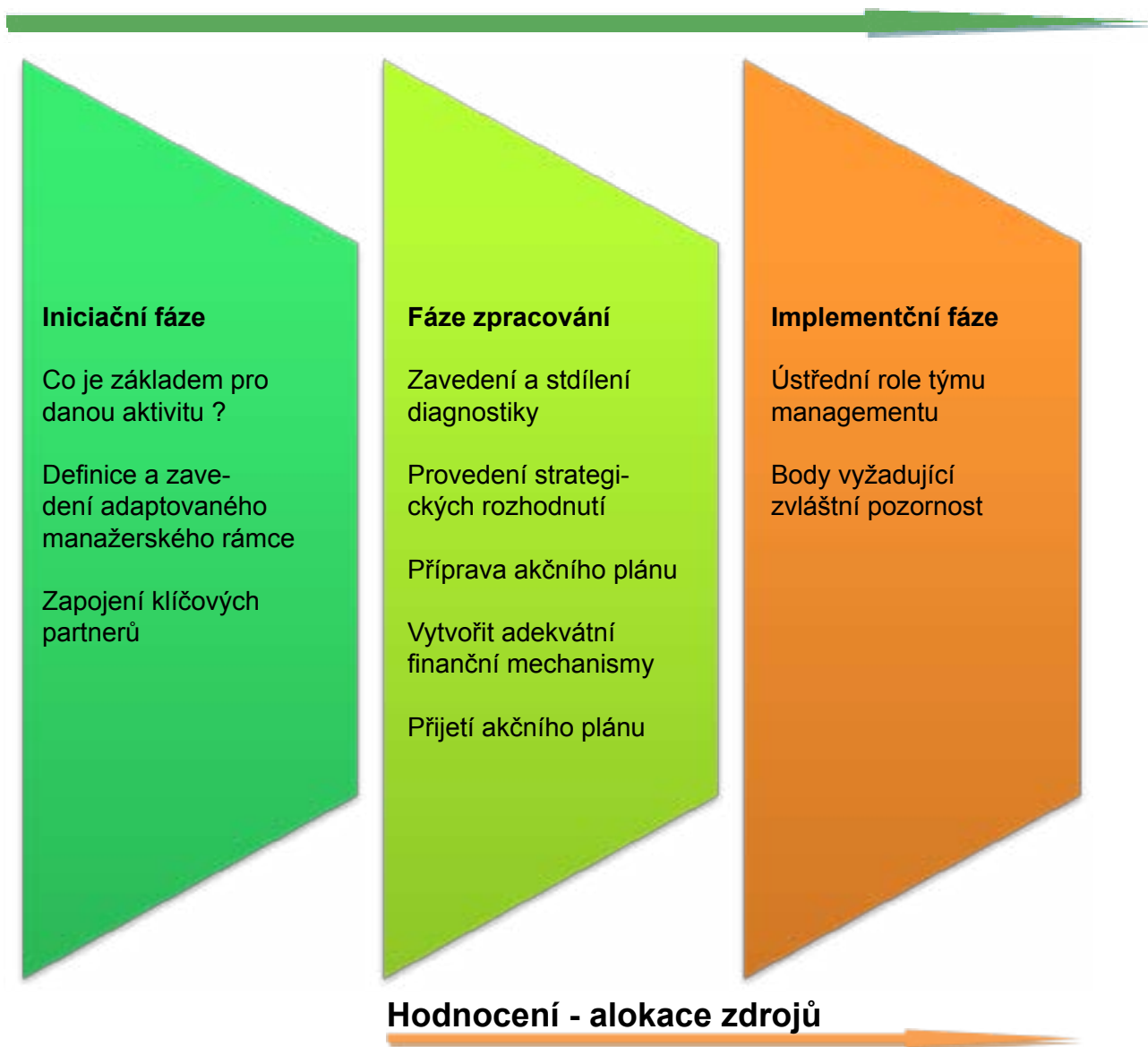
Účelem této příručky je představit **obecná doporučení** pro definici strategií na zmírnění klimatických změn, které byly vybrány z omezeného počtu osvědčených iniciativ zjištěných v rámci projektu ClimactRegions (130 příkladů dobré praxe z 20 států EU, některé příklady jsou uvedeny v příloze tohoto manuálu). Tyto iniciativy byly vybrány podle 7 základních kritérií (jejich vazby na regionální úroveň, efektivní přínos v boji proti klimatickým změnám, příspěvek u udržitelnému rozvoji, dosažitelnost hmatatelných výsledků, inovativnost, efektivnost vynaložených prostředků, inovace a ambice).

Doufáme, že inspirujeme regiony k zavedení vhodných a účinných řídicích procesů a ambiciózních opatření proti změně klimatu.

Tato příručka byla připravena francouzskou poradenskou firmou Energies Demain, za významného přispění partnerů projektu ClimactRegion.

Příslušné metodické postupy pro úspěšnou aktivitu v oblasti ochrany klimatu

Řízení procesu

Komunikace - budování (posilování) kapacit

Obrázek 1: Metodické postupy pro úspěšnou aktivitu v oblasti ochrany klimatu

Iniciační fáze

Iniciační fáze připraví cestu pro úspěšnou definici a implementaci strategie a akčního plánu.

Definování a implementace adaptovaného mažerského přístupu

Struktura managementu je klíčový element pro organizaci iniciující danou strategii nebo aktivitu.

► Řídící tým projektu: sloučit dovednosti, odbornost a zkušenosti

- Složení řídicího týmu projektu

Pro zajištění plynulého řízení zpracování procesu by měl být sestaven **tým pro řízení projektu a klíčová kontaktní osoba**, která se bude plně věnovat vnitřnímu chodu projektu a zajistí viditelnost projektu interně i externě. Tým může být tvořen tak, aby v sobě kombinoval řadu **znalosti, dovednosti a zkušenosti** (v závislosti na rozsahu strategie nebo akčního plánu), a může být založen na ad hoc základu v rámci celého procesu. To může být příležitost k podpoře sdílení znalostí a transferu dovedností. Pro zajištění efektivity je vhodné udržovat tým vedení projektu co nejmenší a v případě potřeby si vyžádat kompetentní pomoc, zvláště pokud je nutná vysoká úroveň odborných znalostí. Zde mohou být vhodnými partnery regionální environmentální nebo energetické agentury, protože mají velké zkušenosti v oblasti energetiky a klimatu, a mají zkušenosti s pomocí veřejným orgánům při vytváření strategií a akčních plánů.

Předchozí kroky umožní identifikaci problémů a úkolů, prioritních oblastí a příležitosti k navrhovaným opatřením. První pracovní dokument může být navržen k vypracování "cestovní mapy" založené na dokumentovaných důvodech k realizaci opatření, které budou poskytovat cenné údaje směrem k vypracování postupu, zda bude proces omezen na interní práci, nebo bude prováděn ve spolupráci s externími subjekty. Tento návrh bude v průběhu zpracování procesu upravován podle proveditelnosti, ale přinejmenším umožní účastníkům rychlý start "operačního myšlení", takže se nebude začínat od nuly.

- Definice úkolů

Řídící tým projektu může být zodpovědný za plnění následujících úkolů:

- Příprava metodiky, strategie a akčního plánu zahrnující definici klíčových milníků a výstupů;
- Interní spolupráce s jednotlivými odděleními a zúčastněnými členy exekutivy, externí spolupráce s partnery a zájmovými skupinami projektu;
- Provedení analýzy současné situace v regionu týkající se změny klimatu (nebo zřídit tým věnující se tomuto úkolu);
- Příprava, koordinace a zpracování zpráv z pracovních setkání;
- Poskytovat technické odborné znalosti týkající se výstupů a zajistit spolehlivost informací a dat;
- Pravidelně podávat zprávy o pokroku (realizaci vztaženou k termínům, rozpočtu a předem definovaným cílům) a potenciálních překážkách. Řídící skupině (nebo vedení) pak navrhnout potřebná řešení;
- Organizovat institucionální komunikaci (pro rozhodování) a v případě potřeby komunikace s širokou veřejností.

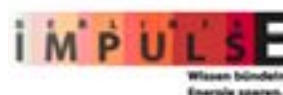
*Francouzský region **Rhône-Alpes Region** implementuje politiku nízkoenergetických budov pomocí nejrůznějších aktivit (podmínky veřejných zakázek, granty atd.). Jako součást podpory nízkoenergetického stavění pořádá region Rhône-Alpes každé dva roky soutěž "Contest today Energies".*

Tato regionální soutěž vyhledává soukromé i veřejné budovy spořící energii a postupy jednotlivých teritorií v oblasti udržitelného rozvoje. V brožurce jsou popsány vítězové jednotlivých kategorií za účelem posílení obecného povědomí v této oblasti a k propagaci místních rozvojových politik.

- Zajištění průběžných a konečných dokumentů potřebných pro rozhodovací procesy a komunikaci.

Řídicí tým projektu **“Berlin impulse”** (Německo) je složen ze členů Berlínského Senátu. Vlastní program projektu je pak zajištěn regionální energetickou agenturou (Berliner Energieagentur), která navrhuje a posléze implementuje plány a ročně vypracovává pro senát dvě průběžné zprávy. Senát poté přijímá, v souladu s energetickou agenturou, rozhodnutí vztahující se k danému projektu.

Úkoly by měly být konkrétní, aby byly vyjasněny kompetence a usnadněn správný řídicí proces. K naplnění těchto povinností by měl mít řídicí tým přístup k potřebným zdrojům (informace, čas, atd.) a měl by být podporován na úrovni výkonné moci.

V rámci evropského projektu **Evropská cena pro energii (EEA ©)** realizovaného v **Ligurii (Itálie)** zřizuje každá obec “Energetický tým” na podporu procesu, ve kterém jsou zastoupeni členové místní správy (technické kanceláře specializované v různých odvětvích, jako jsou odpady, vody, mobilita, účetnictví) a členové krajské rady (obvykle starosta a radní pro oblast energetiky). Energetickému týmu je nápomocen externí poradce, v týmu jsou rovněž vítáni zástupci zainteresovaných stran. Podle regionu Ligurie byla klíčovým faktorem úspěchu nutnost vyvinout úsilí k zapojení zástupců různých oblastí obce, včetně lokálních politiků, do energetického týmu dané obce.

► Řídicí výbor

Řídicí výbor obecně doplňuje řídicí tým projektu, nicméně neexistuje žádný jednotný přístup k tomu kdo a jak by měl být zapojen do Řídicího výboru nebo projektového týmu, a jak by měly tyto orgány fungovat. Řídicí struktura (kultura) se totiž v jednotlivých organizacích resp. státech liší. Hlavním principem je vytvoření reprezentativní skupiny vedoucí projekt kupředu a umožňující širší politickou podporu.

Kompetence Řídicího výboru mohou například zahrnovat:

- Ujasnění cílů a důvodů pro danou aktivitu a zajištění jejího souladu s regionálními prioritami;
- Dohlížení na řídicí tým projektu a dosažený pokrok;
- Propagovat zapojení klíčových zájmových skupin;
- Zajistit pro projektový tým dostatečné zdroje pro výkon jeho funkcí;
- Rozhodovat na základě návrhů řídicího týmu projektu o směřování projektu a alokaci potřebných prostředků;
- Komunikovat s ostatními institucemi, aby předešlo jejich případné opozici, získala podpora (finanční nebo administrativní) a připravilo přijetí strategie (aktivity) ze strany těchto institucí.
- Zajistit odpovědnost za celý proces a dosažené výsledky.

Řídící výbor může zahrnovat klíčové členy exekutivy a klíčové politiky a potenciálně klíčové zástupce zainteresovaných subjektů z partnerských organizací, které jsou klíčové pro úspěch projektu. Projekt také může být podporován "celebritou", která v případě dostatečné legitimacy pomůže zviditelnit projekt a usnadnit jeho úspěšné zvládnutí. Celebrita je obvykle viditelná díky svému charisma, vlivu a autoritě, své politické funkci (starosta ...), svým zkušenostem při řízení environmentální politiky.

► Zajištění politické podpory

Silná politická podpora na národní i místní úrovni je základním kritériem pro úspěch strategie.

Zajištění politické podpory může být usnadněno následujícími způsoby:

- Zvýšit povědomí o dané problematice a zajistit, aby měl každý alespoň minimum základních informací;
- Prezentace zdůvodnění aktivity (včetně právních povinností a regulačního rámce) a hlavních aspektů projektu;
- Předložení hlavních výzev (např. počáteční investiční náklady jsou vysoké) a faktorů vedoucích k úspěchu (např. společenskou poptávku po realizaci tohoto projektu / aktivity);
- Detailně uvést výzvy a příležitosti v dotčených oblastech (místní ekonomika, městské plánování, sociální politika atd.);
- Zdůraznění významu aktivity jako součást národních cílů či ambic, pokud je daná aktivita součástí místních (regionální) iniciativy;
- Demonstrace, že populace je připravena na tento typ aktivity (opatření).

*Zastupitelstvo municipality **Jokkmokk** (Švédsko) je současně Řídícím výborem místní klimatické strategie a energetického plánu. Navíc se municipalita Jokkmokk připojila k Evropskému Paktu starostů (the EU Covenant of Mayors) a tím se zavázala vypracovat Strategii na ochranu klimatu, která byla přijata zastupitelstvem v únoru 2010. Tento silný politický závazek je založen na:*

- *Komplexní aktivity zaměřené na zvyšování obecného povědomí v dané oblasti uskutečněné v rámci speciálně k tomu vytvořeného projektu*
- *Prezentování legislativních povinností účastníkům rozhodovacího procesu*
- *Navázání klimatické strategie na již existující místní rozvojové strategie*

Komunikace s politickou reprezentací může být dosaženo:

- Soustavnou prezentací klíčových informací v rámci pravidelných setkání;
- Organizace specializovaných setkání (za účasti odborníků).

Jakmile je dobře definovaná organizace k řízení projektu, měli by jednotliví účastníci (zájmové skupiny) přijmout svůj závazek podílet se na tvorbě a implementaci dané strategie. Příručka pro řízení projektu v praxi (vydaná v rámci projektu ClimactRegions) poskytuje nové analýzy a doporučení v oblasti řízení (koordinace) jednotlivých partnerů projektu.

► Identifikace zainteresovaných stran a partnerů

Kdo jsou zainteresované strany? Odpověď je velmi závislá na rozsahu a cílové oblasti strategie a akčního plánu. Nicméně je všeobecně přijímáno, že se jedná o subjekty, které mohou projekt podpořit, obohatit, nebo budou realizací projektu ovlivněny. V rámci definice strategií v oblasti klimatu a energetiky mohou zainteresované strany být: banky, zástupci soukromého sektoru (oborová sdružení, apod.), orgány veřejné správy, výzkumné organizace, sdružení a zástupci veřejnosti.

Identifikace a analýza zúčastněných stran by měla poskytovat informace o oblasti jejich kompetencí a intervencí, jejich možné motivaci resp. zájmu účastnit se projektu, a zdrojích, které by mohly poskytnout (finanční, odborné znalosti, vliv v různých oblastech či specifických skupinách apod.). Některé klíčové zainteresované strany (organizace, které budou silně ovlivněny nebo které jsou klíčové pro úspěch projektu), mohou být již v této fázi zapojeny do managementu projektového týmu a spolupracovat tak na hodnocení celkového přístupu projektu, jeho životaschopnosti, a zapojení externích partnerů.

Integrace partnerů hned z počátku projektu napomůže pochopení problematiky, stejně jako přijetí a podporu v rámci procesu. Úspěšné zapojení zainteresovaných stran vyžaduje dlouhodobý průběžný proces spolupráce, vytvoření pracovních návyků a vzájemného poznávání. To často spočívá do jisté míry na stávající spolupráci či neformálních vztazích, které lze v případě potřeby rozšířit.

V této fázi je také důležité shromáždit praktické informace o jednotlivých zúčastněných stranách, jako například klíčové kontaktní osoby, kontaktní údaje pro usnadnění komunikace, atp.

► Identifikace úrovně zapojení

Úroveň a detaily závazků (zapojení) jednotlivých partnerů by měly být jasně definovány a zahrnovat:

- *Míra otevřenosti*, tedy množství zapojených aktérů. Velký rozsah účastníků může vyžadovat více času, a není nutně vhodný pro přípravu detailních představ. Informace, sdílení znalostí a brainstorming by měl být hlavním úkolem obecné konzultace. Omezenější rozsah může být vhodnější v případě, že cílem je stanovit operační definice akčního plánu. Mix obou je možný zejména pokud je dostatek času pro práci se zúčastněnými stranami. Kromě vkladů, které mohou zúčastněné subjekty poskytnout, je důležité i vytváření velkého dynamického celku, který může v rámci projektu usnadnit provádění účinných opatření. Z mnoha sociologických a psychologických studií vyplývá, že jeden z kladů zapojení se do náročnějších akcí, mající významný vliv, je pocit, že i ostatní lidé jsou zapojeni ("pracuji, když pracujete i vy, když pracujeme všichni").
- *Míra vlivu zainteresovaných stran*. je nutné si vyjasnit, do jaké míry budou účastníci zapojeni do procesu, zda je spolupráce omezena na konzultace na předem definované témata a brainstorming, nebo bude společně vypracována strategie a akční plán, atd. Může být nadefinováno několik "kruhů" integrace, přičemž klíčové zainteresované strany a partneři mohou být zapojeni více, než ostatní zainteresované strany.
- *Očekávané výstupy*. Co je naším cílem, kterého dosáhneme na konci procesu - management projektového týmu musí jasně definované konkrétní "výsledky" a výstupy k zajištění účinnosti konzultačního procesu a pochopení jejich cílů.
- *Způsob zapojení*. Zúčastněné strany by měly mít jasnou představu o tom, jakým způsobem a jakými činnostmi se hodlají zapojit do procesu. To znamená specifikovat počet schůzek / pracovních skupin, jejich návaznosti a časový rámeček. To má význam zejména pro externí zainteresované strany a zvláště podniky, které mohou mít pouze omezený čas a prostředky pro účast na procesu.

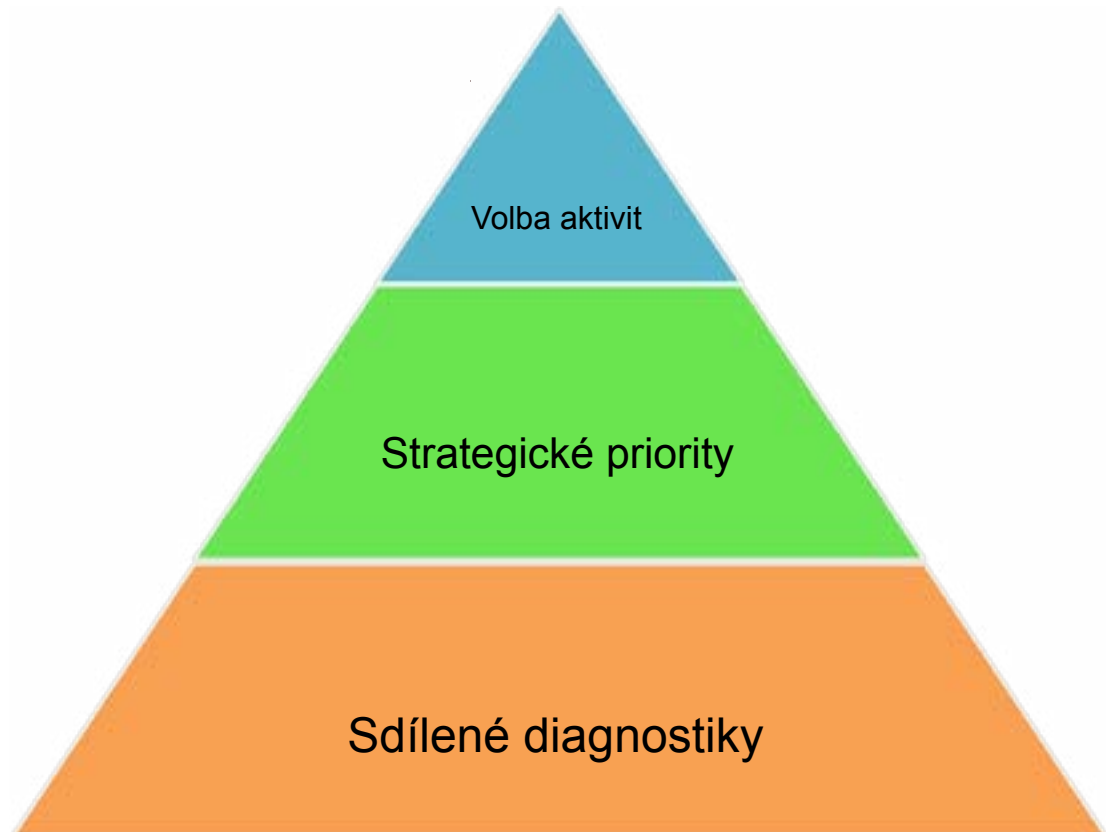
Počet konzultací by měl být omezena na minimální počet a měly by být vhodně rozložené, zvláště pokud se témata mohou překrývat s jinými projekty běžícími ve stejnou dobu.

Fáze zpracování

Fáze zpracování se zabývá metodikou, nástroji a mechanismy, které mohou být využity při tvorbě strategie nebo vhodné aktivity. Hlavním úskalím bývá úspěšný přesun z diagnostické fáze k dané strategii a konkrétním aktivitám s ní spojených. Každý z těchto elementů musí mít jednotný řád, aby mohly společně tvořit jednotný logický celek.

Obrázek 2: Přímá vazba mezi diagnostikami a zvolenou aktivitou

Sdílení zhodnocení stavu (diagnostiky) daného teritoria

Pro správné pochopení předběžných poznatků z předchozí fáze projektu je potřeba provést analýzy situace v regionu a následně diskutovat (vysvětlit) jejich výsledky. tím se získá výchozí materiál k diskusi, a pozdější kontrole relevancí návrhů ve vztahu k problémům a výzvám, které je třeba řešit.

Před definicí strategie či samotné akce je vhodné prezentovat jednotlivým zainteresovaným stranám (na úrovni exekutivy, zvolených členů rady a dále pokud se jedná o externí zainteresované strany) výsledky posouzení situace a regulační rámec, který poskytne smysluplný kontext. Sdílení informací je důležitou součástí procesu zpracování, zvláště pokud se jedná o širokou škálu zúčastněných stran z různých prostředí - účastníci budou mít k dispozici stejné informace o diskutovaných tématech.

Informace je možné prezentovat různými způsoby: úvodní seminář, webové stránky v rámci regionálního portálu apod. Nejvhodnější je však preferovat způsoby komunikace, které umožňují interakci. Vzhledem ke zkušenostem či odborným znalostem tak mohou jednotliví účastníci uvést další informace a obohatit počáteční zhodnocení (diagnostiku) situace regionu.

► Jaké potřeby je nutné naplnit?

Východiskem pro celý proces je jasná identifikace potřeb a témat (otázek) s kterými se musí připravovaná strategie vypořádat.

Impulzem k provedení dané aktivity může být **splnění legislativních požadavků** nebo být aktivita provedena regionem (krajem) v rámci jeho **vlastní iniciativy**. Jestliže je projekt založen na omezeném počtu klíčových hráčů, je důležité znát jejich vlastní zájmy, motivace, priority a vazby na politické agendy. Jasná identifikace "tahounů" projektu ovlivní ambice a řídicí strukturu projektu.

► Jaké je východisko?

Je nezbytné objasnit lokální a národní kontext daného projektu, aby bylo možné ukotvit akci v národním kontextu a porovnávat ji s ostatními podobnými aktivitami. Objasnění právního kontextu může také kromě určení silných stránek (např. "pákový efekt" vybraných aktivit) projektu pomoci stanovit bariéry (slabiny) dané akce a vyčlenit adekvátní zdroje k jejich překonání.

*Například město **Kodaň** (Dánsko) určilo v rámci své iniciativy "Uhlíkově neutrální hlavní město v roce 2025" národní legislativu jako bariéru pro plán zavést speciální místní silniční daň. To vedlo představitele města k vznesení návrhu na změnu národní legislativy, aby bylo možné zavést plánovanou lokální silniční daň.*

Jedním z požadovaných opatření může být vypracování předběžné studie, která by poskytla seznam otázek vyžadujících další studium. Tato studie by zahrnovala jak sběr informací (fakta a data na podporu projektu) tak i konkrétní důvody pro realizaci projektu. studie může například obsahovat:

- Popis regionální situace v oblastech spotřeby energie její produkce v obnovitelných zdrojích energie, redukce emisí skleníkových plynů v rámci jednotlivých sektorů místní komunity a ekonomiky.

*V regionu **Rhone-Alpes** (Francie) jsou tato data poskytována Regionální pozorovatelnou pro energii a emise skleníkových plynů (**OREGES**) v rámci komunitních profilů v oblasti energetiky a klimatu. Tyto profily obsahují data o spotřebě energie v jednotlivých sektorech, emisích skleníkových plynů a počtu obnovitelných zdrojů energie v regionu.*

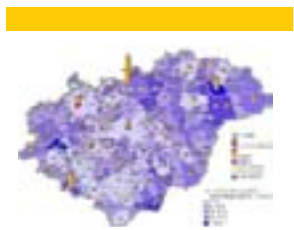
- **Výzvy, prioritní oblasti a příležitosti k zlepšení** v rámci zmírnění klimatických změn;
- Již podniknuté **iniciativy** ve zvolených oblastech vykonané nejenom Regionem, ale i místními autoritami a zájmovými skupinami;
- Zdroje a bariéry (např. úroveň sociální přijatelnosti, zájmy a motivace zainteresovaných stran, potřeba informací, atd.).

► **Jakých cílů je potřeba dosáhnout?**

Pečlivé vyhodnocení situace v regionu pomůže určit ambiciózní, ale uskutečnitelné cíle v oblasti ochrany klimatu. Součástí uvedeného hodnocení je:

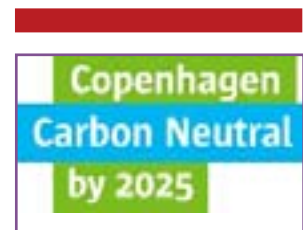
- Cíle pro redukci emisí skleníkových plynů ve střednědobém a dlouhodobém horizontu (dělené 4 u rozvinutých zemí do roku 2050 při růstu průměrné teploty pod 2°C) ;
- **Prioritní aktivity** - vytvoření několika scénářů budoucího vývoje může napomoci určit oblasti kde je potřeba provést konkrétní aktivity¹.

*Územní energetická koncepce **Zlínského kraje** (Česká republika) je založena na detailním popisu (původní)situace zahrnujícím data o úrovni znečištění ovzduší, spotřebě energií a obecném popisu regionu (demografická situace, geografické a klimatické podmínky, atd.) na regionální a obecní úrovni. Bylo vypracováno celkem pět scénářů vycházejících z různých priorit a požadavků. Tato koncepce také poskytuje sadu doporučení pro představitele na regionální i obcní úrovni.*

Vytvoření scénáře a stanovení dosažitelných cílů bývá technickou i politickou výzvou. Scénáře mohou pomoci "přeložit" stanovené cíle komplexního souboru konkrétních opatření (např. počet nově izolovaných budov, energetická účinnost, snížení množství odpadu v tunách za rok). Nicméně tvorba scénářů vyžaduje zahrnout do strategie také definování cílů a určení klíčových (nejúčinnějších) aktivit požadovaných regionem. Mnoho z použitých předpokladů navíc není ze své podstaty neutrální (předpovědi vývoje ekonomického růstu nebo cen energií, atd.). In addition, it requires defining assumptions that are far from being neutral (economic growth, cost of energy forecast, etc.).

*V rámci své strategie pro dosažení uhlíkově neutrální bilance města v roce 2025, vypracovalo město **Kodaň** (Dánsko) dlouhodobou vizi a cílový rámec. Byl stanoven soubor cílů definující průběžné úkoly: snížení emisí skleníkových plynů o 20% do roku 2015 (oproti roku 2005), 85% vozidel vlastněných městem bude do roku 2015 provozováno na vodík nebo elektřinu. Kromě toho byla stanovena dlouhodobá vize pro město, zahrnující různé varianty městského rozvoje. Na zasedání městské rady Kodaně v listopadu 2007 byla jednohlasně schválena Vize Eko-metropole Kodaň.*

¹ Scénáře jsou účinný nástroj pro vyhodnocení různých situací. Tyto scénáře definují soubor opatření, která jsou v souladu s obecnými cíli (zvláště s cílem EU 20-20-20) a také specifické cíle přizpůsobené místním podmínkám.

Vize má čtyři hlavní témata: nejlepší cyklistické město na světě, hlavní město Klimatu, zelené a modré hlavní město, čisté a zdravé velkoměsto. Pro město byla stanovena Zelená strategie růstu.

Pro předvídání vlivů budoucích událostí ovlivňujících realizaci projektu/strategie je nutné brát v úvahu:

- **Růst/pokles cen energií** nebo se změnu požadované redukce emisí skleníkových plynů - obojí může mít dopad na implementaci strategie a případně vyvolat dodatečné náklady.

Například **spolková země Štýrsko (Rakousko)** vytvořila navíc scénář počítající s omezením emisí skleníkových plynů o 30% do roku 2020 pro případ, že by EU zvýšila svůj závazek pro dané období z 20 % na 30 %. Tento scénář navrhuje nová dodatečná opatření, která by musela být přijata, aby byl splněn zvýšený cíl úspory emisí skleníkových plynů.

- Plánované **změny v legislativě**.
- **Úroveň ambicí:** někdy mohou být nadsazené ambice užitečné pro pochopení jaký cíl je ještě dosažitelný za současných podmínek a který nikoliv.

Dobrovolná iniciativa hrabství **Gloucestershire (Spojené království)** nazvaná "Cíl 2050: odpočet k nízkouhlíkové budoucnosti" si klade za cíl snížit emise skleníkových plynů o 60 %. Předběžná studie však prokázala, že je daný cíl nerealistický díky vysokým investičním nákladům (odhadovaných na 30 000 € na každou domácnost). Tato iniciativa byla ale přesto přijata i s uvedeným ambiciózním cílem.

- Je nutné mít ambice jít nad rámec prostého snižování emisí a přijmout **cíle vedoucí k trvale udržitelnému rozvoji** (změny ve spotřebě energie, tvorba pracovních míst, atd.) aby se podpořila spojitost mezi různými politikami přijatými na místní/regionální úrovni.

Projekt "**1 vesnice - 1 MW**" (Maďarsko) propaguje využití místních obnovitelných zdrojů energie (biomasa, větrná a solární energie, využití potencionálního tepla z uzavřených dolů) k zajištění energetické soběstačnosti a rozvoje chytrých sítí v daném regionu. Projekt také vytvoří pracovní místa v oblasti dopravy, center třídění odpadů, produkci biomasy, údržby obnovitelných zdrojů energie a rekonstrukce budov.

Provedení strategických rozhodnutí

Oficiální zahájení konzultace pomůže dát impuls k rozběhnutí projektu. Mělo by mít za cíl prezentaci zdůvodnění akcí, cílů a podrobnosti týkající se organizace konzultací, identifikace potenciálních výhod pro zúčastněné strany a představení vedení projektu. Zúčastněné strany potřebují mít pocit, že projekt je v rámci regionální agendy postaven vysoko a že jejich příspěvky mohou něco změnit, aby se zapojily do různých pracovních setkání.

► Konzultace

Mezi postupy studovanými v rámci projektu byly identifikovány dvě hlavní formy konzultací:

- Veřejné konzultace - tato forma účasti je často více zaměřena na předkládání přesně definovaných projektů k připomínkám. Cílem je zejména informovat veřejnost (která může být realizací daného projektu ovlivněna) a dosažení přijetí projektu za strany veřejnosti. Tento přístup je tedy zaměřen duálně (souhlas / nesouhlas) v závislosti na možnostech provést změny.
- Společná práce - často pracovní skupiny - tento přístup je zaměřen na shromažďování názorů, zapojení zúčastněných stran do vytyčení strategie a akčního plánu tím, že poskytnou myšlenky, zkušenosti s proveditelností a možnosti realizovat daná opatření atd..

*Například **Londýn** (Spojené království) zapojil v rámci své Strategie na zmírnění klimatických změn (zaměřené na dosažení národních a regionálních cílů v oblasti redukce emisí skleníkových plynů) široké spektrum účastníků od různých zájmových skupin až po jednotlivé občany. Tvorba Strategie byla založena na extensivním procesu (on-line) konzultací, přičemž detaily byly vypracovány pomocí interaktivního procesu kterého se účastnili odborníci zaměstnaní městem a členové zastupitelstva města Londýn.*

Je důležité zaměřit se na specifické aspekty spojené s očekávaným potenciálním přínosem jednotlivých zúčastněných subjektů.

V každém případě musí mít účastnické procesy omezení, jelikož organizace iniciující proces (regionální rada), je odpovědná za přijímání rozhodnutí s ohledem na vstupy, které byly získány od zúčastněných stran. Omezujícími faktory jsou pak často odpovědnost, nutnost plnit zákonné povinnosti a množství prostředků vymezených na realizaci uvedených návrhů.

► Validace strategických rozhodnutí

Akční plán je založen na přijatých strategických rozhodnutích. Závěrečný dokument (akční plán/strategie) bude předložen ke schválení příslušnými politickými výbory. Může se skládat z následujících:

- Zdůvodnění opatření, včetně regionální situace v oblasti změny klimatu a energetiky;
- Strategický rámec a orientace ve vztahu k výzvám a příležitostem pro region, ale i dlouhodobé závazky a cíle (národní cíle, dobrovolné závazky ...);
- Priority a popis jak souvisí s celkovými výzvami přijímané strategie;
- Navrhovaný podrobný finanční rozpis mezi jednotlivé priority.

Schválení strategie a akčního plánu v oblasti změny klimatu a energetiky může být namáhavý úkol, přesto se nesmí přehlížet jeho důležitost. Místní partneři mají často mnoho dalších aktivit, které by si přáli financovat a je nutné vyvarovat se pokušení zahrnout tyto aktivity na seznam podporovaných opatření aniž by měly jakoukoliv (významnou) spojitost s cíly přijaté strategie. Nicméně tyto aktivity mohou být později podrobeny diskusi o jejich akceptovatelnosti v rámci přijímané strategie. Samotné schválení strategie zahrnuje:

- Silné závazky vůči cílům na úsporu emisí skleníkových plynů a energie ;
- Změny ve většině oblastí politiky a výzvy v rámci zavedených postupů;
- Pevnou garanci financování na několik dalších let.

Pro rozhodovací orgány by měly být připraveny konkrétní argumenty, aby mohl být obsah strategie spojen s politickou agendou. Musí být předložen finanční plán beroucí v úvahu potenciál návratnosti investic a úspor.

Vypracování akčního plánu

Tento krok spočívá v definování dalších akcí zajišťujících jejich proveditelnost, význam a poskytujících dostatečné informace pro rozhodování:

- Cíle a důvody pro opatření (aktivitu);
- Stručný popis;
- Osoba / organizace zodpovědná za implementaci;
- Cílová skupina (-y);
- Hlavní fáze implementace;
- Časový rámec;
- Potřebné zdroje: finanční náklady, zaměstnanci (přepočteno na plné úvazky);
- Finanční prostředky.

Tento krok je časově náročný a vyžaduje rozdělení a koordinaci práce mezi jednotlivá oddělení. Pravidelný přezkum akčního plánu vedením týmu spolu s vedoucími pracovníky je nutný k zajištění provádění prací na opatřeních, která by měla být začleněna do finálního akčního plánu.

Rada kraje **Maramures** vytvořila svůj první Regionální akční plán pro energii jako výsledek jedné z aktivit provedených v rámci projektu MORE4NRG. Na úvodním semináři projektu byl představen koncept energetické politiky spolu s popisem její přípravy a implementace. Odborníci z řad partnerů projektu MORE4NRG se-stavili analýzu využití energií v regionu obsahující mimo jiné řadu doporučení, která se stala součástí Energetického akčního plánu regionu Maramures.

Akční plán může být sestaven z několika druhů opatření:

- Strukturální opatření: plány na tepelné izolace budov, rozvoj veřejné dopravy, apod.;
- Doprovodná / podpůrná opatření: dotace, studie, vytvoření nosné konstrukce, jako je energetická agentura, atd.;
- Opatření v oblasti zvyšování povědomí a změn v chování: vzdělávání, odborné přípravy, atd..

Příkladem strategie realizace efektivního akčního plánu je **Akční plán pro udržitelné využití energie (SEAP) města Janov**. Město Janov (Itálie) bylo první v Evropě, které předložilo svůj Akční plán ve shodě s Paktem starostů a jeho SEAP byl doporučen Evropskou komisí jako ambiciózní a komplexní plán, který v sobě integruje strategie a programy i z dalších oblastí. Celkový postup (politické závazky, přizpůsobení se struktuře města, získávání podpory ze strany zájmových skupin) je důsledně zpracovaný a plán vytváří efektivní řídicí a monitorovací strategii, která vyhodnocuje jednotlivé priority a naznačuje jak se vypořádat s nastolenými výzvami.

Se záměrem stát se do roku 2025 hlavním městem s neutrální uhlíkovou bilancí vytvořila **Kodaň** (Dánsko) akční plán zahrnující tyto oblasti:

Integrace strategií na ochranu klimatu zaměřených na dodávky energie:

Náhrada fosilních paliv biomasou a elektřinou z větrných elektráren.

Městská mobilita:

Podporovat využití jízdních kol a zlepšovat městskou hromadnou dopravu. Budování infrastruktury pro vozy s elektrickým nebo vodíkovým pohonem. Tvorba dopravního generelu. Vozy s nízkou spotřebou pro organizace zřizované městem.

Iniciativy v oblasti budov:

Energetická efektivita v oblasti výstavby/renovací a založení Fondu pro úspory energie, vzdělávání v oblasti redukce emisí CO₂. Snížení spotřeby elektřiny v oblasti vveřejného osvětlení.

Iniciativy pro obyvatele Kodaně:

rozvoj partnerství a inovativní think-tanky. Vzdělávání zaměstnanců města. Zvýšení energetické efektivity aktivit realizovaných městem.

Klimatické změny v iniciativách městského rozvoje:

Využívat principů udržitelnosti při plánování městských rozvojových projektů.

Adaptace na klimatické změny:

Místní odvodňovací systémy pro dešťové srážky. Rozšíření oblastí městské zeleně.

Horizontální iniciativy:

Komunikace, rozvoj partnerství.

Úroveň vymezení činností a jejich zralost pro implementaci se také může lišit. Závisí na existenci předchozích přípravných nebo podobných opatření, úrovni shody dosažené s příslušnými zainteresovanými stranami a s Regionální Radou, proveditelnosti projektu a dostupnosti prostředků na zahájení jeho implementace.

Implementace akčního plánu se bude opírat o různé nástroje a mechanismy, včetně:

- Využití veřejných regulačních pravomocí: zavedení vyhlášky, daně, atd....

Město Barcelona (Španělsko) vydalo za účelem prezentace solárních systémů ve městě své *Předpisy pro Solární Termické Systémy*. Tento předpis si klade za cíl usměrňovat využití solární energie pro přípravu teplé vody v městských budovách. Nařízení se také týká nových/rekonstruovaných budov včetně staveb u nichž se mění způsob jejich využití. Tato opatření se vztahují na obytné budovy, zdravotní centra, sportovní zařízení, komerční a průmyslové budovy a také na všechny aktivity (např. provoz větších kuchyňských zařízení) spojené se zvýšenou spotřebou teplé vody bez ohledu na to zda jsou provozovány v soukromých nebo veřejných budovách.

Ostatní nástroje jsou popsány v následujícím textu.

Vytvoření vhodných finančních mechanismů

Ke každému opatření musí být přiřazeny finanční a lidské zdroje, jasně identifikovány osoby odpovědné za jeho realizaci, aby byla zajištěna správná definice a připravenost k realizaci akce. Tato informace je stěžejní pro vystavění procesu a přípravu schválení akčního plánu řídicím výborem a na politické úrovni.

Finanční opatření jsou zvláště důležitá, protože jsou nejčastější překážkou k přijetí a realizaci plánovaných aktivit. Prezentace solidního finančního plánu bude silným argumentem při "vyjednávání" o přijetí akčního plánu. Proto by se měl vyhradit čas k identifikaci zdrojů financování na národní i evropské úrovni. Velké množství postupů, které byly identifikovány v rámci projektu ClimactRegions, byly financovány z EU (strukturální fondy, Inteligentní energie pro Evropu, atd.). Klíčovým prvkem je pak schopnost optimalizovat využití fondů: výběr vhodného zdroje dotací, **získání jeho podpory** (grantů) a implementace adekvátních **finančních mechanismů**.

Evropské regiony mohou využít jak národních zdrojů, tak i fondů EU. Některé fondy (dotační programy) mají obecné zaměření a mohou podpořit klimatické/energetické projekty v případě, že budou odpovídat celkovému zaměření daného fondu; např. rozvoj venkova, regionální rozvoj, vzdělávací (výchovné) aktivity. Mezi tyto fondy se řadí: Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropský sociální fond (ESF). Pro období 2014-2020 předpokládá pracovní verze ERDF minimální velikost projektů v oblasti energetické efektivity a obnovitelných zdrojů energie¹.

Program Inteligentní Energie pro Evropu (IEE) má pro období 2007-2013 celkový rozpočet 730 milionů €. Tento fond je řízen Výkonou Agenturou pro Konkurenceschopnost a Inovace (EACI).

ELENA (European Local ENergy Assistance) je organizace technické pomoci založená Evropskou komisí a Evropskou investiční bankou s cílem usnadnit mobilizaci fondů pro investice do projektů zaměřených na udržitelné využívání energie na místní úrovni. Podpora programu ELENA spočívá v částečném financování technické podpory nutné pro přípravu a implementaci jednotlivých projektů (například studie proveditelnosti/trhu, strukturování programů, podnikatelské plány, energetické audity, příprava výběrových řízení).

Dvě publikace Evropské komise poskytují přehled o možnostech využití fondů EU nebo Evropské investiční banky vhodných pro projekty na komunální úrovni².

Úřad Paktu starostů a primátorů vydal, s podporou Evropské komise, propagační leták (č.3): "Inspirativní finanční schémata: podněty k zamyšlení pro signatáře Paktu". Tento materiál se snaží poskytnout přehled o dostupných finančních zdrojích pro signatáře Paktu na místní, regionální, národní a Evropské úrovni³.

Evropská investiční banka (EIB) poskytuje v dané oblasti půjčky pomocí dvou fondů: Risk Sharing Finance Facility (RSFF) má rozpočet 2 miliardy € a je určený pro soukromé i veřejné organizace; Fond Marguerite Fund disponuje na projekty plánované do 31.12.2011 vyhrazenou 1,5 miliardy € určených na investice do infrastruktury.

Následující **finanční mechanismy** byly, dle průzkumu provedeného v rámci projektu ClimactRegions, využity k realizaci mnoha projektů na úrovni měst i regionů.

- **Partnerství veřejného a soukromého sektoru** (Public-private partnerships - **PPP**): tento typ financování svádí dohromady soukromé společnosti s vládními agenturami na základě jejich společných cílů a umožňuje pokračování projektu díky dlouhodobě poskytované technické a finanční podpoře. Forma partnerství veřejného a soukromého sektoru vždy záleží na konkrétní legislativě daného státu, ve kterém je projekt realizován.

1 http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/pdf/urbanguide1_en.pdf

2 European Commission (2010), "The urban dimension in European Union Policies – Introduction and Part I", *The urban dimension and the instruments of Cohesion Policy*. [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/erdf/erdf_summary_en.pdf]. European Commission (2010), "The urban dimension in European Union Policies – Part II", *The urban dimension in other policies of the European Union*. [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/pdf/urbanguide2_en.pdf].

3 "Inspirational Financing Schemes : Food for Thought for Covenant Signatories". [http://www.conventiondesmaires.eu/IMG/pdf/EN_thematic_leaflet_3_web-2.pdf]

Region Ile-de-France (Francie) vytvořil v rámci projektu *Ile-de-France Energies Nouvelles (IDF-EN)* smíšenou ekonomickou společnost (MEC) založenou na partnerství veřejného a soukromého sektoru. Vytvoření regionálního dodavatele energií naplní vysoká očekávání místních skupin zaměřených na tyto oblasti: iniciovat zateplení budov jako jsou zejména obytné (družstevní) domy, veřejné budovy a menší domy pro sociální bydlení; podporovat rozvoj obnovitelných zdrojů energie na území regionu. Počáteční rozpočet 15 milionů € byl zvolen Regionem a budou do něj přispívat i ostatní komunity a partneři projektu. Společnost MEC si na sebe vydělává díky příjmům z prodeje zelené elektřiny a dosaženým energetickým úsporám. Ve společnosti MEC mají své zástupce Region Ile-de France, veřejně prospěšná banka, místní skupiny, specializované agentury z oblasti obnovitelných zdrojů energie, pojišťovny a techničtí odborníci.

- Ustavení partnerství a dohod s bankovním sektorem může zahrnovat mechanismy jako jsou **bezúročné půjčky** nebo mechanismy na krytí rizik spojených s realizací projektu.

Region Nord-Pas-de-Calais region (Francie) rozjel projekt *půjček ISOLTO*, s ohledem na fakt že zateplení stávajících budov nebývá pro jejich majitele prioritou a systémem dotací není možné dosáhnout ambiciózních cílů stanovených regionem. Veřejné agentury spojily síly s bankami a soukromými investory, aby se dosáhlo co největšího pákového efektu při poskytování bezúročných půjček.

Metoda EPC (energy performance contract) může být velmi efektivní při dosahování významných úspor energie ve stavebnictví (stávající i nové budovy) a současně vyžaduje nízké počáteční náklady ze strany komunity. Na druhou stranu však může tato metoda vyžadovat úpravu pravidel, procedur a legislativní expertýzy pro zajištění komplexnosti kontraktu pro tento typ projektů.

Partnerství pro energetické úspory v Berlíně (Německo) zavedlo úspěšný model metody EPC a pomohlo tak významně snížit emise skleníkových plynů a náklady na energie u veřejných budov: soukromá společnost pro energetické služby vložila do projektu své know-how a finanční prostředky, zajišťuje že je do budov adekvátně investováno a je dosaženo energetických úspor ve sjednaném období. Investice této společnosti jsou re-financovány skrze dosažené energetické úspory, sdílené partnery projektu. Doposud bylo uzavřeno 25 partnerství zahrnující vícen než 500 objektů/institucí (1 300 veřejných budov), která si vyžádala investice ve výši 51,6 milionů € s garantovanými úsporami 11,66 milionů € (t.j. průměrná dosažená úspora nákladů činí 26 %).

Město **Dormagen (Německo)** provedlo energeticky úsporný projekt v oblasti veřejného osvětlení na základě průzkumu který ukázal, že může být uspořeno kolem 30 % modernizací a optimaizací systému veřejného osvětlení. V důsledku omezených vlastních financí studovali zástupci města možnost využít partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP).

Zvolený model PPP měl formu EPC kdy byl se společností poskytující energetické služby uzavřen kontrakt na více než 5 let. Společnost provede nutné investice pro dosažení dohodnutých úspor, přičemž municipalita nemusí investovat své vlastní prostředky. Poku úspory nedosáhnou dohodnuté výše, zaplatí společnost rozdíl mezi smluvní a dosaženou úsporou. V rámci dohody byla také zavedena kontrola spotřeby energie prováděná soukromou společností. Tento experiment byl úspěšný, neboť bylo dosaženo cílů uvedených ve smlouvě (dosažené úspory dosáhly 44 %).

- Vytvoření “uhlíkového fondu” , který může podporovat například energeticky úsporná opatření ve veřejných budovách. Příjmem tohoto fondu mohou být poplatky soukromých společností za vypouštěné emise skleníkových plynů (emisní povolenky). Zisky generované prodejem zelené elektřiny nebo dosaženými úsporami energie mohou také přispívat k financování tohto fondu.

Investice do projektů s krátkou dobou návratnosti mohou financovat dodatečná opatření z generovaných energetických úspor (zdroje obnovitelné energie, pouliční osvětlení, atd.). **Region Valencie (Španělsko)** zavedl program pro snížení spotřeby energie u semaforů. tento program zahrnuje všechny municipality, které mají semaforey ve své správě. Region zajistil LED zdroje a municipality zaplatily jejich instalaci. Tím bylo dosaženo energetických úspor díky nižším provozním nákladům. I když byly počáteční investice vysoké, je odhadovaná doba návratnosti investice pouhé 3 roky.

Identifikace a stanovení očekávaných výsledků (snížení tun emisí CO₂ spolu s potenciálně širšími výstupy mohou přispět k posílení procesu, usnadnění politického buy-in a společenského přijetí opatření.

► Schválení akčního plánu

Závěrem, klimatické a energetické plány by měly mít za cíl dodržení následujících zásad:

- **Ambice:** zejména pokud jde o Evropský cíl 20-20-20, který tvoří referenční rámec pro lokální opatření. Města a regiony (jako podpůrné organizace) se mohou zvyšováním ambicí ve svých strategiích oficiálně zavázat (podpisem Paktu primátorů) k dosažení či dokonce překonání cílů 20-20-20 a připojit se tak k evropskému hnutí, kterého se účastní již více než 3 300 signatářů.
- **Soulad:** mezi strategickou orientací, opatřeními a dostupnými zdroji pro realizaci between strategic directions, implementation measures, and available resources.

Implementační fáze

Řídící tým projektu bude mít důležitou roli při organizování a zahájení implementační fáze, jednotlivá oddělení budou pověřena k provádění opatření spadajících do oblasti jejich kompetencí. Pro zajištění hladké implementace bude klíčové jasné vymezení **rolí a odpovědností**.

Esenciální role řídicího týmu projektu

Management projektu může operačně provádět koordinaci implementace strategie, protože velmi dobře rozumí projektu, jeho cílům a kontextu. Pro zajištění efektivní implementace je důležité udržet určitou kontinuitu ("paměť") projektu. To může zahrnovat následující úlohy:

- **Spolupracovat** s jednotlivými lidmi a organizacemi odpovědnými za provádění akčního plánu;
- Identifikovat potenciální **technické**, administrativní a organizační překážky, které brání realizaci;
- **Sledovat** a podávat pravidelné **zprávy o pokroku** řídicímu výboru;
- Provést **hodnocení** strategie a implementace;
- Zajistit **pravidelnou komunikaci** v rámci prováděných iniciativ ;
- **Navrhnout** možné cesty, metody a harmonogram pro revizi strategie a akčního plánu.

Body vyžadující zvláštní pozornost

Některá opatření mohou vyžadovat zvláštní pozornost vzhledem k jejich **technické složitosti** nebo **zvláštním administrativním požadavkům**, jako je např. autorizace, environmentální studie, technické a finanční studie proveditelnosti, popř. další odborné znalosti.

Zajištění **finančních prostředků** v průběhu realizační fáze je důležité, protože celkový rozpočet Rady se schvaluje každý rok a priority se mohou časem měnit. Vývoj monitoringu finančních mechanismů bude rovněž velmi důležitý.

Management **partnerství** a vztahů, vzniklých během přípravy procesu, je důležité postavit na dynamice zapojení a součinnosti mezi aktéry ke spolupráci na společných akcích.

Politická a veřejná podpora je svým způsobem také zdrojem pro realizaci: pravidelná sdělení o pokroku (provádění činností, atd.), pomůže zlepšit profil kraje v oblasti hodnocení nakládání s energií a zmírňování změny klimatu, a přispívá k vytvoření prostředí podporující iniciativy.

Role procesu neustáleho zlepšování

Monitorování a hodnocení jsou základními aspekty veřejných akcí, zejména když se jedná o dlouhodobé strategie zaměřené na ochranu životního prostředí a podporu udržitelného rozvoje. Jedná se o sadu nástrojů pro podporu v rozhodování a zapojení zúčastněných stran. Průběžné sledování a pravidelné vyhodnocování jsou cennými nástroji pro správu a řízení implementační fáze, protože připravují základy pro budoucí rozvoj této strategie.

Rámec pro kontinuální zlepšování

► Definování indikátorů

Pro zajištění monitorování a hodnocení by měl být definován soubor indikátorů, které poskytují relevantní data pro operativní sledování a podklady pro hlubší analýzu politických souvislostí a výsledků.

Indikátory poskytují schematické komplexní znázornění stavu systému a měly by být snadno srozumitelné. Indikátory musí zahrnovat následující charakteristiky:

- **Konkrétnost:** ukazatel by měl mít dobře definovaný účel a přesný význam;
- **Měřitelnost:** ukazatel by měl být postaven na dostupných informacích, kompetencích a známé metodice výpočtu;
- **Dosažitelnost:** reálné cesty k dosažení by měly být definovány a předem by měla být zajištěna shoda na cílech s klíčovými zainteresovanými stranami;
- **Relevantnost:** indikátory by měly zavést pozornost na důležité informace, které jsou určeny v závislosti na politických cílech a kontextu. Kromě toho by měly být indikátory reprezentativní ve všech rozměrech sledovaných akcí;
- **Časová omezenost** - doba, po kterou je indikátor relevantní by měla být jasně definována.

Kromě toho je třeba dodat, že rámec by měl mít omezený počet indikátorů, aby nebránily efektivní komunikaci (s lidmi s rozhodovací pravomocí). To je také velmi důležité, jelikož sběr informací a zpráv může být pro tým časově náročné.

Existuje několik způsobů jak třídit indikátory, přičemž jedním z nejčastější je rozdělení indikátorů do čtyř kategorií podle jejich využití:

Pozorování

- Kontextové indikátory pro hodnocení vybraného území.

Monitoring

- Výkonové indikátory ke stanovení pokroku při plnění akčního plánu (% dokončených akcí, spotřebovaných €, atd.).

Vyhodnocení

- **Výsledkové (přímé) indikátory:** počet renovovaných domů, ušetřená energie, činnosti ke zvyšování povědomí, apod..
- **Dopady (nepřímé) indikátory:** úroveň emisí oxidu uhličitého, počet vytvořených pracovních míst, atd.

Hodnotící rámec by měl být založen na panelu reprezentativních ukazatelů, které umožňují sledování, monitoring a vyhodnocení strategie a /nebo akčního plánu.

Indikátory jsou pouze nástroje pro převod reality do řeči čísel, proto mají svá omezení a nemohou postihnout všechny aspekty hodnocené politiky. Z tohoto důvodu existují i j další způsoby jak kvalitativně sbírat data jako jsou případové studie a různé průzkumy, které mohou doplnit celkovou analýzu projektu.

Cíle hodnocení

Hodnocení může být rovněž provedeno dříve, než začne proces definice (ex-ante), během provedení (průběžné hodnocení) aby přezkoumala stávající politiky a zjistila jejich nedostatky, problémy, priority a provedla tak prvotní posouzení situace.

► Cíl hodnocení

Hodnocení mohou mít různé cíle:

- Informování úředníků a veřejnosti o tom, jak je politika vedena a čeho by se díky ní mohlo dosáhnout (to může pomoci vytvořit odpovědnosti);
- Posouzení účinnosti opatření a nejefektivnější přidělení prostředků mezi jednotlivé oblasti politiky (účelné řízení);
- Příprava rozhodovacích procesů předkládáním důkazů vedoucích k pokračování, zastavení nebo přesměrování politiky;
- Zásobování výukovými procesy a přispívání k podpoře motivace mezi zainteresovaných stran a napříč odděleními administrativy.

Lze libovolně kombinovat i více účelů - hodnocení může být multi-dimenzionální. Motivy (v rámci výkonné a politické úrovně) by měly být jasně identifikovány, neboť pomohou určit směr a výstupy z hodnocení.

► Úroveň hodnocení

Monitorování a hodnocení může být provedeno na třech různých úrovních:

- Území (territorium) - územní úroveň se vztahuje na různé výzvy, k jejichž řešení je strategie určena. Rámce pro monitorování se poté zaměří na celkové cíle (cíle 20-20-20) a globální ukazatele. Mohou být také integrovány dopady politiky na území, např. pokud jde o vytváření pracovních míst, zlepšení sociální spravedlnosti, atd.
- Strategie - tato úroveň je více zaměřena přímo na hodnocení pokroku a výsledků, dosažených v rámci provádění strategického rámce. Je proto zaměřena na oblasti kompetencí krajského úřadu a na celkovou výkonnost v každém odvětví. Ukazateli přiřazenými k této úrovni mohou být počty domů, na něž se vztahuje program modernizace, nebo příklonění k veřejné dopravě, atd. Může zahrnovat také hodnocení procesu definice a implementace strategických oddělení, zúčastněných stran, kvality spolupráce atd.
- Aktivita - týká se monitorování pokroku dosaženého při provádění aktivit (výsledky) a prostředků k tomu určených. Nejčastěji jsou používány provozní a kvantitativní ukazatele.

► Hlavní principy pro hodnocení politiky / projektu

Politika může být analyzována na různých úrovních a z mnoha hledisek, jak bylo uvedeno dříve. Následující zásady vám pomohou vytvořit ucelený rámec hodnocení:

- Konzistence (při definici a implementaci): jsou jednotlivé cíle strategie konzistentní (zejména s ostatními politikami)? Jsou jednotlivé způsoby realizace (právní, personální, finanční, atd.) přizpůsobeny k dosažení těchto cílů?
- Relevance: Jsou cíle v souladu se specifiky řešené problematiky?
- Účinnost: byly cíle splněny? Jsou tyto výsledky přímým důsledkem implementované strategie / akce, nebo jsou zde další ovlivňující faktory?
- Efektivita: Jsou přidělené finanční prostředky dobře rozděleny a dobře využity? Je možné srovnání finančních zdrojů, vyčleněných na tuto akci, s výsledky?
- Dopady: Jaké jsou celkové dopady a výsledky této politiky? Jsou pozitivní?

► Organizace a formalizace hodnocení

Hodnotící rámec může být implementován řídicím týmem projektu, nebo specializovanou službou, která má na starosti celkové hodnocení politiky (pokud existuje). Provádění hodnocení musí být jasné, transparentní a mělo by identifikovat role a zodpovědnost každé ze zúčastněných stran.

Formát, ve kterém je uvedeno hodnocení, by měl být stanoven v dostatečném předstihu, aby pomohl identifikovat potřebné informace. Je důležité, aby výsledky - uvedené například v průběžné zprávě - byly sdělovány řídicímu výboru, a rovněž příslušným oddělením, manažerům a zúčastněným stranám.

Úpravy realizované na základě hodnocení

Hodnocení podporuje také výukové procesy, protože pomáhá identifikovat a měřit dopady klimatické strategie a akcí, čímž napomáhá vytváření politiky a jejího provádění. Nicméně zavedení hodnocení může být náročné a vyžaduje vytvoření pozitivního prostředí, zaměřené na průběžné zlepšování politiky klimatu a energetické politiky.

► Klíčové faktory úspěchu

K vytvoření pracovního rámce hodnocení však nestačí pouze indikátory. I další "drobné" faktory jsou velmi důležité, jako například:

- Politická vůle k **podpoře procesu hodnocení** v rámci organizace a následné provedení nutných změn.
- Vytvoření **pozitivního přístupu** k hodnocení. Hodnocení je často vnímáno jako způsob, jak kontrolovat a zasahovat do činnosti jiných oddělení, nebo jako posuzování individuálních výkonů. Hodnocení by mělo být zaměřeno na projekt a mělo by být prováděno globálně.
- **Nezávislost a nestrannost** metodiky hodnocení a hodnotitelů. V tomto ohledu může být hodnocení provedeno externím subjektem, s cílem usnadnit jeho přijetí a zajistit co nejvyšší objektivitu.

► **Společné hodnocení s cílem zlepšit klimatickou strategii (aktivitu)**

Hodnocení by mělo umožnit zlepšit úroveň regionální klimatické strategie a s tím spojených aktivit. Mělo by proto být bráno jako příležitost identifikovat úspěšné faktory, obtíže při procesu definice či implementace, začlenění zpětné vazby ze strany politiků a příjemců politiky.

Hodnocení tedy může být vztaženo na posouzení kvality a účinnosti zapojení zúčastněných stran, mezer ve znalostech a kompetencích v organizaci, relevanci struktury řízení ..., neboť tyto sociologické faktory a specifika jsou důležitou součástí rozvoje a implementace politiky.

Hodnocení bude více transparentní, přispěje k lepší akceptaci ze strany veřejnosti a umožní efektivnější analýzu politiky, pokud budou do procedury hodnocení zahrnutí různí partneři, koncoví uživatelé a techničtí manažeři. Společné hodnocení, při kterém mohou zástupci zainteresovaných stran s pomocí odborníků formulovat své názory a připomínky zvyšuje legitimitu přijímané strategie na ochranu klimatu.

Faktory úspěchu

K již uvedeným procesům definice a implementace by měly být přiřazeny další průřezové faktory pro maximalizaci šance na úspěch. Mezi identifikované průřezové prvky patří:

- Efektivní řízení a vedení projektu;
- Vhodná komunikace s cílovými skupinami a mezi různými partnery projektu;
- Inovace.

Řízení projektu

Struktura řízení související s projektem má více funkcí na různých úrovních: definice, implementace a hodnocení. Procesy řízení jsou navrženy tak, aby poskytovaly podporu, expertízy a obhajobu pro tvorbu a vykonávání environmentálních politik. Nabízejí možnost zapojit celou škálu nejrůznějších aktérů na různých úrovních v rámci procesu otevřené interaktivní spolupráce.

Struktura řízení se skládá z minimálně šesti skupin zúčastněných stran, které jsou více či méně aktivní v rámci úspěšné definice a implementaci strategie.

- Oficiální představitelé místní komunity (včetně technických odborníků);
- Zapojení klíčoví partneři;
- Přímí a nepřímí uživatelé výstupů projektu;
- Široká veřejnost.

Řídící skupina a projektový tým budou hrát důležitou roli při plánování, kdo bude ve které fázi zapojen a jak.

Komunikace

Komunikace může mít několik úkolů, jako například usnadnění zpřístupnění prostředků v průběhu procesu

- Shromažďovat politickou podporu, zájmové skupiny a veřejnost - Foster political support, stakeholders and the public - v tomto ohledu by měla komunikace poskytnout správné a jasné informace;
- Podporovat mobilizaci jednotlivých hráčů - komunikace by měla zvýraznit to, co by jednotlivý aktér mohl získat díky akci a co je v sázce;
- Usnadnění implementace projektu formou podpory porozumění cílům;

- Podpora strategie na místní, národní a mezinárodní úrovni a pomoc ke zlepšení profilu regionu z hlediska opatření proti změně klimatu.

Komunikace je nezbytná po celou dobu projektu, a to i po jeho implementaci. Definice efektivní komunikace se opírá o následující aspekty:

- Dobře identifikované cílové skupiny;
- Znalost různých komunikačních kanálů (médií) a jejich odběratelů;
- Jasně sdělení zprávy, která může být přizpůsobena různým cílovým skupinám (znění, úroveň detailů, argumenty, atd.).

Cíle sdělení rovněž určí jeho rozsah.

Za účelem implementace dopravního schéma, chtěl region Umea (Švédsko) vytvořit organizaci na podporu své činnosti, zvýšit angažovanost lidí a rozvíjet pozitivní postoj k udržitelnému cestování. Byly vyvinuty zkušební metody a techniky zaměřené na cílové skupiny, s cílem podpořit alternativní dopravu a vytváření nových firem v odvětví dopravy. Skupinové aktivity a akce byly organizovány se zaměřením na hry a soutěže, jako například:

- *“Popište své nejabsurdnější cestování autem ”*
- *Zaměstnanci společnosti sestaví týmy, které mezi sebou soutěží v počtu najetých kilometrů na kole do práce a z práce. V každém týmu by měl být alespoň jeden člověk, který je zvyklý jezdit pouze autem..*

Byly organizovány i další akce, jako jsou pracovní skupiny, setkání k výměně zkušeností, mezinárodní konference a veletrhy, atd..

Implementace efektivní komunikace bude proto stavěna na navázaných vztazích s různými organizacemi (tisk, asociace, obchodní zástupci, apod.). To může být cenné v rámci definice komunikačního plánu pro zajištění konzistence celkové komunikace (vyhnutí se nadbytečnosti nebo protichůdným zprávám).

Budování kapacit

Definice strategie změny klimatu by proto měla za cíl vytvořit odezvu a solidní životní prostředí s cílem maximalizovat šance na úspěšnou realizaci a průběžného násobení činností. Je to tedy příležitost rozvíjet výukové procesy mezi politiky, zaměstnanci, externími zúčastněnými stranami a širokou veřejností, zejména s ohledem na to, že mechanismy pro zmírnění změny klimatu a hospodaření s energií jsou převážně technické. To lze provést různými způsoby, například:

- Informační semináře poskytující údaje a dokumenty (vysvětlení příčin a důsledků klimatických změn, situace v regionu, atd.);
- Školení (zvláště zaměřené na politiky a zaměstnance, ale také na cílové skupiny);
- Propagace příkladů dobré praxe (příkladů efektivních a ambiciózních akcí implementovaných jinde).

Inovace

Inovace by měla být cestou ke zvýšení zájmu veřejnosti a zlepšení veřejných akcí ke zmírnění klimatických změn. Často se stává, že opatření v oblasti klimatu podporují inovaci, ať už se týká řízení strategie, její obsah (experimentování s novými technologiemi na výrobu tepla a elektřiny z obnovitelných zdrojů, atd.) nebo způsob implementace (nové finanční mechanismy). Podporování inovací po celou dobu procesu může pomoci využít podporu ze strany politiků a zainteresovaných stran a zajistit motivaci pro stanovení ambiciózních cílů.

- Inovace mohou být využity na různých úrovních implementace strategie;
- Podmínky zapojení veřejného a soukromého sektoru;
- Zapojení široké veřejnosti;
- Dosažení ambiciózních cílů.

*Již od roku 2006 implementuje **Klaster pro Eko-energii v Rhône-Alpes** program "Eco-innovation energies." Tento nový mechanismus, podporovaný Regionální Radou, si klade za cíl poskytnout technickou a finanční podporu 10 inovativním projektům v oblasti energetické efektivity ve stavebnictví. Cílem jsou místní společnosti vyvíjející inovativní řešení v oblasti designu, výroby, a distribuce zboží nebo služeb (stavba/rekonstrukce budov). Tento program byl v roce 2011 nominován Evropskou Komisí jako jeden z 10 nejlepších příkladů dobré praxe v oblasti podpory malých a středních podniků.*

Příloha 1

Příklady dobré praxe ke strategiím a opatřením ke zmírnění klimatické změny

1. Ocenění Today's Energies Award, Rhône-Alpes - Francie
2. European Energy Award ® (EEA®), Liguria - Itálie
3. Kodaň – uhlíkově neutrální hlavní město 2025, Kodaň - Dánsko
4. Koncept snižování emisí a imisí Zlínského kraje, Zlín - Česká republika
5. Udržitelné cestování v regionu Umeå, Umeå - Švédsko
6. Akční plán udržitelného využívání energie v Janově, Janov - Itálie

Ocenění Today's Energies Award

Kontext

V osmdesátých letech minulého století se energetickým projektům nevěnovala taková pozornost, jako je tomu nyní. Z tohoto důvodu se Regionální Rada ve spolupráci s místními zástupci ADEM rozhodla vytvořit soutěž energetických projektů s cílem posílit obecné povědomí o dané oblasti, podpořit místní iniciativy a vyzdvihnout politické závazky v této oblasti. Tak vzniklo začátkem osmdesátých let dvacátého století ocenění "Concours Energies d'Aujourd'hui" (Today's Energies Award) jako klíčový komunikační nástroj povzbuzující průkopnický přístup a projekty udržitelného využívání energie v regionu.

Cílem tohoto ocenění (soutěže) je propagovat iniciativy, na kterých se podílí místní zájmové skupiny (majitelé domů, municipality, malé a střední podniky, neziskové organizace, architekti, poskytovatelé sociálního bydlení, farmáři,...), zaměřené na tyto oblasti:

- Energetická účinnost v budovách.
- Vzorový místní přístup související s energetickou efektivitou, obnovitelnými zdroji energie a dopravou.

Popis a hlavní výsledky

Vytvořit tento nástroj bylo společným rozhodnutím Regionální Rady a místního zastoupení ADEME. Nicméně pro zajištění nezávislého hodnocení projektu byla koordinací tohoto programu pověřena agentura pro energii a životní prostředí regionu Rhône-Alpes (RAEE). Tato agentura zodpovídá za propagaci, výběr a selekci účastníků soutěže stejně jako za tvorbu propagačních materiálů.

Soutěž je pořádána každé dva roky a vítěz kromě ocenění získá také možnost bezplatné propagace svého projektu (v místní televizi, brožurách široce distribuovaných v regionu,...).

Implementace

Proces přijímání a výběru projektů je následující:

- Kandidáti dodají soubor popisující jejich iniciativu/projekt. U projektů na energetickou účinnost v budovách dodají majitelé navíc data o efektivním využívání energie za (minimálně) 12 posledních měsíců.

Klíčové úspěchy

Vítězné projekty:

Průkopnické projekty, inovativní řešení s integrovaným přístupem (technologie, chování koncových uživatelů) Berou v úvahu různé faktory (energie, voda, zdraví, komfort,...)

Slouží jako příklady dobré praxe využití energie – snadná přenositelnost projektu

- Porota složená za zástupců místních zájmových skupin z oblasti udržitelného využívání energie vybere 6 vítězů v jednotlivých kategoriích, jako jsou: budovy s vysokou energetickou účinností (obytné, komerční,...), politika „zelené dopravy“, společné iniciativy v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie,....
- Slavnostního předávání cen se zúčastní místní klíčoví politici, zástupci zájmových skupin a média.
- Následuje rozsáhlá komunikační kampaň propagující vítěze jednotlivých kategorií.

Tato soutěž propagující projekty zaměřené na udržitelné využívání energií je respektována místními obyvateli a klíčovými skupinami i díky dlouhé tradici (více než 15 let) jejího pořádání.

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Největší obtíží je nalézt dostatek kandidátů (zejména soukromých majitelů domů) a přesvědčit je k účasti v soutěži, která není finančně ohodnocena. Tato soutěž, pořádaná každé dva roky, bude podporována Regionální Radou a ADEME dokud ji budou tyto dvě instituce považovat za užitečný komunikační a propagační nástroj v dané oblasti. Tato iniciativa je snadno přenositelná do ostatních regionů.

Cílové skupiny

Provozovatelé/vývojáři projektů na udržitelné využití energií v regionu Rhône-Alps.

Financování a náklady

Agentura pro energii a životní prostředí regionu Rhône-Alpes (RAEE) je koordinátorem projektu, zatímco Regionální Rada a místní zastoupení ADEME tento projekt společně financují (každá organizace 50 %).

Časový rámec

Od roku 2005 každé dva roky.

Kontakty

Rhônealénergie-
Environnement
10 rue des archers
69002 Lyon

raee@raee.org

Internetové stránky

<http://www.raee.org/concours2011/>

European Energy Award[®] (EEA[®])

Kontext

European Energy Award[®] (EEA[®]) je systém certifikace a managementu kvality určený pro města s významným příspěvkem k udržitelné budoucnosti podporující energetickou účinnost a vyšší využití OZE. Tento systém se skládá ze tří hlavních elementů:

- Založení systému managementu celkové kvality (total quality management - TQM) pro komunální aktivity v oblasti energetiky;
- Certifikace a ocenění úspěchů spojených s využitím energie ve dvou kategoriích a jejich externí audit;
- Založení sítě zájmových skupin uvnitř a mezi municipalitami pomocí zvýšené komunikace a spolupráce.

Specifickými cíly procesu EEA[®] jsou:

Zvýšení obecného povědomí v oblasti využití energie, identifikace potřeb (slabých míst) na úrovni municipalit a určení potenciálu pro zlepšení procesu řízení (např. při energetickém plánování na úrovni municipalit). Proces certifikace hodnotí současnou situaci v oblasti energetických politik a vede k implementaci energetických opatření, jako jsou úspory energie (minimálně 10 %) a využití OZE. Cílem je podnítit municipalitu k provedení minimálně 50 % energetických opatření uvedených v jejich energetických politikách.

Dalšími výstupy jsou zlepšení využití energií ze strany municipalit (s cílem získat nebo zlepšit svou certifikaci/hodnocení) a zlepšení komunikace energetických politik na úrovni municipalit zapojením širšího okruhu zájmových skupin (občané, turisté, soukromé společnosti, školy,...) za účelem rozvinutí obecného přístupu (kultury) k energetickým otázkám.

EEA[®] podporuje komunity, které chtějí přispět k politice udržitelného využívání energií a městského plánování pomocí racionálního využívání energie a zvýšení podílu OZE, a zároveň těmto komunitám umožňuje identifikovat jejich silné/slabe stránky a potenciál pro další zlepšování.

Komunity zapojené do programu EEA[®] optimalizují své interní struktury a postupy související s využitím energií pomocí pravidelných interních a externích kontrol spojených se systematickým hodnocením aktivit v dané oblasti. Realizační program EEA[®] zlepšují municipalitu svůj image, kvalitu

Klíčové úspěchy

-Více než 800 komunit zapojených do EEA[®] po celé Evropě

-EEA[®] podporuje komunity, které chtějí přispět k politice udržitelného využívání energií a městského plánování pomocí racionálního využívání energie a zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie (OZE)

-EEA[®] je v rámci iniciativy Pakt starostů a primátorů považována za standard vynikající kvality

života svých obyvatel a podporují rozvoj místní ekonomiky v sektorech energetiky a stavebnictví.

V roce 2004 se Region Liguria rozhodl připojit k evropskému projektu "Eurena", jehož cílem bylo rozšíření úspěšné implementace programu EEA[®] ve Švýcarsku, Rakousku, Německu, Irsku, Španělsku (region Baskicko), Itálii (region Liguria), Litvě a na Slovensku. K tomuto účelu došlo k adaptaci programu (certifikační procedury) podle místních podmínek.

Evropská unie (EU DG TREN) označila program EEA[®] jako příklad dobré praxe pro municipalitu v oblasti udržitelného využívání energie. V roce 2010 byl tento program využit jako jeden z nástrojů pro tvorbu Akčního plánu pro udržitelné využití energie iniciativou Pakt starostů a primátorů. Program EEA[®] je také v souladu s Místní Agendou 21.

Popis

Region Liguria zavedl metodiku EEA[®] v Itálii v roce 2004, přičemž propagaci a implementaci tohoto programu pověřil Energetickou agenturu regionu Liguria. Tato agentura poskytuje municipalitám technické poradenství a auditory pro certifikační proces. Energetická agentura regionu Liguria je oficiální autoritou v oblasti zlepšení a uzpůsobení certifikačního systému pro Evropský středomořský region (v rámci projektu "Medeea").

EEA[®] nabízí standardní metodiku pro integrované lokální energetické plánování a poskytuje kritéria porovnávání energetických dat a sporných otázek mezi městy a regiony. EEA[®] současně přiděluje velkým i malým městům hodnocení (štítky) za výjimečné úspěchy v procesu řízení v oblasti energetiky (zvláště pak v oblasti energetické účinnosti). Komunity zlepšují, krok za krokem, svůj výkon v aktivitách spojených s využitím energie jako je regionální energetické plánování, výstavba a provoz veřejných budov, dodávky a využití energií, mobilita, vnitřní organizace, komunikace a spolupráce. Celý proces nicméně předvídá celou řadu aktivit: všechna energetická opatření jsou shromážděna a vyhodnocena; jsou identifikovány silné/slabe stránky včetně potenciálu pro další zlepšení; jsou definovány kritéria a cíle pro rozhodovací procesy a lokální energetické politiky; založením systému managementu kvality je zaveden proces neustálého zlepšování; je vypracován pracovní program energetické politiky zahrnující konkrétní krátkodobé a dlouhodobé projekty; realizaci energeticky úsporných opatření jsou sníženy provozní náklady na energii; pravidelně je prováděna (a zveřejněna)

kontrola úspěšnosti místní energetické politiky. Za implementaci energetických opatření získávají municipality body, po jejichž sečtení rozděleny do dvou kategorií: dosaženo 50 % možných bodů = "European Energy Award" (toto označení je udělováno regionální autoritou programu EEA®) ; dosaženo 75 % možných bodů = "European Energy Award GOLD".

Hlavní výsledky

Na konci certifikačního procesu jsou jeho výsledky vyhodnoceny pomocí:

- Kvantitativního srovnání indikátorů spotřeby energie (elektrina, teplo, voda, veřejné osvětlení,...)
- Kvalitativní analýzy plánování (místní plány na podporu inovací a rozvoje, plánování výstavby,...) a veřejných služeb (úroveň komunálního energetického a vodního managementu, dostupnost a využití veřejné dopravy)

V případě že municipalita dosáhne minimálně 50 % možných bodů, může jí být udělen certifikát EEA®.

V období 2004 - 2008 vstoupilo do systému EEA® v provincii Liguria 12 municipalit, přičemž v letech 2007 – 2009 jich 7 úspěšně prošlo certifikačním procesem. V roce 2011 zahájilo díky projektu MEDEEA certifikační proces dalších 8 nových municipalit. Díky úzkému napojení systému EEA® (představuje standard vynikající kvality) na Pakt starostů a primátorů bylo přirozené, že se několik municipalit během procesu certifikace připojilo k tomuto Paktu. Energetická agentura regionu Liguria přispěla k propagaci a přijetí programu EEA® nejenom v provincii Liguria (8 nových municipalit) ale i v 7 regionech ve středomořské oblasti (Calabria v Itálii, Andalucia a Murcia ve Španělsku, Kréta v Řecku, region Algarve v Portugalsku, Malta, Kypr a Slovinsko).

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Ze zkušeností Energetické agentury regionu Liguria vyplývá, že municipality mývají problémy s postupným (krok za krokem) procesem v důsledku zpoždění vyvolaných politickými spory v zastupitelstvech, slabé koordinaci mezi různými odbory, nedostatkem zdrojů k realizaci aktivit a obtížím spojených s proaktivní prací na průřezových cílech.

Účast zástupců politiků v energetickém týmu je důležitá pro udržení zájmu zastupitelstva municipality o energetická témata a zamezení stagnace v procesu certifikace.

Implementace

Implementační struktura a partnerství

Energetická agentura regionu Liguria je oficiální autoritou programu EEA® zodpovědnou za implementaci tohoto v regionu Liguria. Tato agentura má také oprávnění školit nové auditory a provádět audit v rámci programu EEA®.

Financování a náklady

Lidské zdroje: V rámci energetické agentury je 6 zaměstnanců zapojeno do programu EEA® a jeho propagace, navíc byli vyškoleni další tři externí poradci. Každá municipalita zapojená do procesu certifikace musí vytvořit Energetický tým složený ze zástupců místní administrativy (technické odbory, mobilita, účetnictví) a členů zastupitelstva (obvykle starosta a radní zodpovědný za oblast energetiky).

Časový rámec

Kontinuální program.

Kontakty

Ing. Silvia Moggia,
EEA®, advisor and
auditor
ARE Liguria SpA
Via XX Settembre, 41
16121 Genova
are@areliguria.it

Internetové stránky

<http://www.european-energy-award.org/>

Kodaň – uhlíkově neutrální hlavní město 2025

Kontext

Přes 70 % světových emisí CO₂ pochází z měst, které tak drží klíč k řešení globální klimatické změny. Město Kodaň si dalo za cíl stát se "Prvním uhlíkově neutrálním hlavním městem na světě" do roku 2025 a jako první krok snížit emise skleníkových plynů do roku 2015 o 20 % v porovnání s úrovní v roce 2005. Definované cíle jsou v souladu s Vízí Eko-metropole Kodaň jednomyslně přijaté zastupitelstvem Kodaně v listopadu 2007. Víze má čtyři ústřední témata: Nejlepší světové velkoměsto pro cyklistiku; Klimatické hlavní město; Zelené a modré hlavní město; Čisté a zdravé velkoměsto. Součástí Víze je i Kodaňská Strategie pro Zelený Růst. Ekonomický rozvoj je spojený s obnovou vybraných městských lokalit i s tvorbou celé nových čtvrtí, přičemž tento rozvoj musí jít ruku v ruce s ochranou životního prostředí. Úsilí o ochranu klimatu není spojeno jenom s redukcí emisí CO₂, ale i se zlepšením kvality ovzduší, poskytnutím volného prostoru k pohybu pro obyvatele města, nastavením lepších standardů pro obytné domy i pracoviště. Největší podíl energie spotřebované v Kodani připadá na elektřinu a vytápění, proto je potřeba těmto spotřebám věnovat nejvíce pozornosti. Dopravní zatížení musí být redukováno a město se musí přizpůsobit výkyvům počasí (bouře, povodně) souvisejícím se změnou klimatu. V neposlední řadě každý, kdo využívá výhod život ve velkoměstě, musí být více zodpovědný k životnímu prostředí ve svém každodenním životě.

Popis

Kodaňský klimatický plán byl publikován v srpnu 2009. Pro dosažení stanovených cílů (Celkem uspořit 500 000 tun emisí CO₂ z původních 2 500 000 na 2 000 000 tun CO₂.) je vyžadováno každoroční úsilí. Například z plánovaných 50 iniciativ bylo v roce 2011 provedeno 44. Dále jsou uvedeny cíle pro jednotlivé oblasti včetně konkrétních příkladů zamýšlených aktivit:

Integrace strategií na ochranu klimatu zaměřených na dodávky energie (375,000 t.CO₂ /rok): Např. Nahradiť uhlí biomasou v několika kotlích Amagerské elektrárny a výstavba

Klíčové úspěchy

- Kolem 90 % stavebního odpadu je znovu využito a 75 % domovního odpadu je spáleno.
- Byly realizovány rozsáhlé environmentální iniciativy: 24 milionů € investice během čtyř let do zlepšení podmínek pro cyklisty a 1.8 milionu € do nákupu vozidel na vodík a elektřinu

nových větrných elektráren..

Iniciativy pro zelenější dopravu (50,000 t CO₂ /rok): Např. mnoho aktivit zahrnujících přesměrování dopravy, optimalizaci integrovaného dopravního systému, záchytná parkoviště na okraji metropole, cyklistika¹.

Iniciativy v oblasti energetické efektivity budov (50,000 t CO₂

/rok): Energetická efektivita v oblasti výstavby/renovací a založení Fondu pro úspory energie, vzdělávání v oblasti redukce emisí CO₂.

Klimatické iniciativy pro obyvatele Kodaně (20,000 t CO₂ /rok): Ekonomický rozvoj skrze partnerství na ochranu klimatu a inovativní think-tanky. Vzdělávání zaměstnanců města v klimatických otázkách.

Klimatické změny v iniciativách městského rozvoje

(5,000 t CO₂/rok): Využívat principů udržitelnosti při plánování městských rozvojových projektů.

Iniciativy pro adaptace na klimatické změny: Místní odvodňovací systémy pro dešťové srážky. Rozvoj strategií pro adaptaci na klimatické změny.

Průřezové(horizontální) iniciativy: Víze2025, zahrnující strategie pro partnerství, získávání potřebných (finančních) zdrojů a think-tanky zaměřené na otázky kolem změny klimatu. Vytvoření energetické strategie,....

Kodaň si klade za cíl dokázat, snížení emisí CO₂ může být účinně dosaženo, aniž by byl omezen ekonomický růst a naopak bude dosaženo zeleného“ energetického růstu.

¹ S následujícími cíli: Nejméně 50 % obyvatel bude cestovat do školy a zaměstnání pomocí jízdních kol (v současnosti je to 34 %), snížit v porovnání se současností (118) na polovinu počet vážně zraněných cyklistů během dopravních nehod, 85 % vozidel ve vlastnictví města bude do roku 2015 provozováno na vodík nebo elektřinu.

Hlavní výsledky

Již v roce 2007 je Kodaň velmi známá díky svým větrným turbínám a jedním z největších systémů centrálního zásobování teplem (CZT) na světě. Tento systém zásobuje teplem přes 98 % domácností v metropoli a využívá přitom kogeneračních jednotek. Od sedmdesátých let minulého století byl soustavně rozvíjen systém odpadového hospodářství a díky tomu je dnes kolem 90 % stavebního odpadu znovu využito a 75 % domovního odpadu je spáleno v zařízeních na kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie. Byly realizovány rozsáhlé environmentální iniciativy: 24 milionů € bylo investováno během čtyř let do zlepšení podmínek pro cyklisty a 1.8 milionu € do nákupu vozidel na vodík a elektřinu.

V říjnu 2009 rozhodlo městské zastupitelstvo vyčlenit ročně 2,7 milionu € na energetickou renovaci městských budov v období 2010-2013, polovina této částky je určena na úspory vyvolané nákupem energeticky úsporných zařízení a druhá na projekty pro úsporu energie spojené s údržbou a renovací obecního majetku. V roce 2014 se očekává roční snížení městských emisí o 3 400 tun a roční finanční úspora je odhadována na 1,6 milionu € za rok.

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Zapojení zájmových skupin přispělo k zabezpečení dané iniciativy. Bylo vytvořeno mnoho partnerství, např. "The Green Growth Leaders"² -think tank s DONG Energy a Realdania. K provedení potřebných legislativních změn na národní úrovni (např. v oblasti dopravy) město Kodaň lobuje u vlády za pravomoc zavést poplatky za dopravní zácpy. Popisované návrhy města byly přijaty novou vládou v září 2011. Z tržního pohledu usnadní zelené technologie implementaci dané aktivity. Je také požadována pozitivní interakce se zájmovými skupinami pro dosažení společných cílů. Dále musí být zřetelné politické rozhodnutí přijmout cíle projektu za své spolu s jasnými strategiemi pro implementaci projektu a zapojení externích partnerů. V neposlední řadě bez aktivního zapojení občanů a soukromého sektoru by bylo nemožné dosáhnout přijatých cílů. Z tohoto důvodu jsou občané a soukromý sektor zapojeni do přípravy a implementace environmentální politiky. Současně je zaměřena pozornost na vzdělávání v environmentálních otázkách a ochraně klimatu, aby se lidé angažovali v těchto oblastech i ve svém každodenním životě.

Implementace

Implementační struktura a partnerství

Kodaň přijmula svou globální zodpovědnost převzetím vůdčí role v projektu a ustavením Řídící skupiny zaměřené na aktivity ve všech oblastech spojených s ochranou klimatu a podporou zelené ekonomiky. Zvláštní Sekretariát je určen k implementaci a rozpracování aktivit zabývajících se oblastí ochrany klimatu včetně podpory a udržování zájmu o tuto problematiku klimatu. Kodaň se chopila iniciativy a stanovila potřebné aktivity, na jejichž podrobném definování a následné implementaci se podílí také externí partneři.

¹ globální aliance měst, regionů, států a korporací sdílících vizi budování prosperujících zelených ekonomik a komunit – a lepší zítřek pro jejich obyvatele.

Financování a náklady

Implementace bude financována z ročního rozpočtu města s příspěvkem od externích partnerů, např. 3.8 milionu € pro rok 2010 + 8.4 milionů € pro 2011-13 = 12.2 milionů €.

Časový rámec

Cílové datum: 2025. Současné období implementace: 2010-2013.

Kontakty

Jørgen Abildgaard
Executive Climate Project
Director
City of Copenhagen -
Technical and Environmental
Department
Njalsgade 13- 15, PO.Box
259, DK- 2300 Copenhagen
S.
jorgen.abildgaard@tmf.kk.dk

Internetové stránky

Publikace:

Eko-metropole Kodaň:
http://kk.sites.itera.dk/apps/kk_publicationer/pdf/674_CFbnhMePZr.pdf

Klimatický Plán: <http://www.kk.dk/climate>
Uhlíkově neutrální Kodaň 2025 – je uvedeno jako jeden z Akčních plánů pro změnu klimatu na internetové stránce "C40" – skupiny velkoměst, které se zavázaly vypořádat se s klimatickými změnami:
<http://www.c40cities.dk>

Koncept snižování emisí a imisí Zlínského kraje

Kontext

Hlavním cílem bylo snížení emisí a soustavné snižování znečištění ovzduší ve Zlínském kraji. Kombinace nové legislativy a nedostatek aktuálních informací o situaci v regionu vedly k vytvoření Konceptce snižování emisí a imisí ve Zlínském kraji (dále jen Konceptce) v roce 2004.

Územní energetická konceptce Zlínského kraje, součást Konceptce, vychází z Národní energetické konceptce se dvěma hlavními cíli: snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o 20 % a zároveň zvýšit podíl obnovitelných zdrojů (OZE) na celkové 13 % celkové produkce. Vypracování tohoto dokumentu je dáno legislativou České republiky.

Popis

Konceptce se skládá ze šesti částí, které dohromady poskytují přehled o emisní situaci v regionu, popis scénářů budoucího vývoje, a celkový rámec pro implementaci Konceptce na krajské i komunální úrovni.

Jednotlivé části Konceptce popisují současnou situaci v regionu včetně dat o znečištění ovzduší, produkci/spotřebě jednotlivých druhů energií a obecného popisu (demografický vývoj, geografie, klimatické podmínky, ...) a to jak na krajské tak komunální úrovni. Konceptce také obsahuje pět různých scénářů možného budoucího vývoje v regionu od varianty, kdy se neprovedou žádná navrhovaná opatření až po variantu s plnou implementací navržených opatření (včetně zvyšování energetické efektivity a rozvoje OZE). Soubor navrhovaných opatření pro snížení znečištění ovzduší a redukci emisí skleníkových plynů je opět vypracován jak pro krajské orgány, tak pro zástupce municipalit.

Tato Konceptce je zaměřena na krajské instituce, obce ve Zlínském kraji, podnikatele v zemědělství, průmyslu, službách i v dopravě. Nejprve byly vypracovány a rozeslány dotazníky pro jednotlivé cílové skupiny. Poté byla organizována veřejná diskuse ve formě seminářů a konferencí za účasti zájmových skupin a občanů.

Původně byly aktivity spojené s Konceptcí organizovány Krajským úřadem Zlínského kraje (Odborem strategického rozvoje kraje). Konceptce stanovuje dílčí cíle pro rok 2010 a konečné pro rok 2025 a slouží jako příručka pro zástupce Zlínského kraje a místních měst a obcí. Aktualizace konceptce je připravována Energetickou agenturou Zlínského kraje (EAZK).

Klíčové úspěchy

- Založení regionální energetické agentury
- snížení znečištění ovzduší
- popis situace v regionu z pohledu využití energie
- příručka pro místní autority

Hlavní výsledky

Konceptce obsahuje celou škálu indikátorů, které budou podrobně vyhodnocovány v následujícím období. Jedním z hlavních indikátorů bylo založení EAZK jako nástroje pro implementaci Územní energetické konceptce Zlínského kraje.

Některé cíle již byly dosaženy (bylo dosaženo redukce emisí některých škodlivin, byly úspěšně realizovány projekty zaměřené na zateplení veřejných budov a snižování spotřeby energie), zbývající cíle jsou postupně naplňovány (snížení emisí tuhých částic a emisí skleníkových plynů, zvyšování využití OZE).

Konceptce poskytuje reálná data a realistická doporučení pro místní autority vyplývající ze specifických lokálních podmínek (ekonomika, demografický vývoj, potenciál OZE).

Zlínský kraj byla nová samosprávná jednotka, jejíž území dříve spadalo do Jihomoravského a Severomoravského kraje, proto nebyl k dispozici přehled o aktuálním znečištění a energetické situaci na území nově vzniklého kraje. Největší potíže nastaly během jednání s nevládními organizacemi o trase koridorů pro veřejné stavby.

Nicméně díky kvalitnímu projektovému managementu byly zapojeny všechny dotčené zájmové skupiny, které mohly vyjádřit své zájmy, názory a také přispět svým know-how. Díky tomu byla shromážděna celá paleta návrhů na pilotní projekty.

Založení Energetické agentury Zlínského kraje je jedním z výsledků realizace Konceptce. Agentura vypracovala pro své aktivity Akční plán, který vyústil v několik významných výsledků:

- EAZK podporuje kraj a municipalitu v získávání finančních prostředků z dostupných zdrojů na vytvoření/rozvoj jejich vlastních energetických koncepcí. Agentura vystupuje jako nezávislý poradce při tvorbě těchto koncepcí a poté se podílí na realizaci doporučení uvedených v těchto dokumentech.
- EAZK během své existence iniciovala a administrovala 226 úspěšných projektů z oblasti zvyšování energetické efektivity a využití OZE s celkovými náklady přes 1 600 000 000,- Kč (64 000 000 €). Tyto projekty byly realizovány Krajem, municipalitami, soukromými společnostmi, bytovými družstvy a jednotlivci. Velká část těchto projektů byla spolufinancována ze strukturálních fondů EU.

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Hlavními faktory úspěchu jsou: silná podpora ze strany místních autorit (politici, dodavatelé energií, městské a obecní úřady) ; kombinace know-how a technologie pro sběr, zpracování a prezentaci všech důležitých informací ; porozumění mezi zástupci soukromého a veřejného sektoru ; komunikace výsledků (i dílčích) široké veřejnosti.

Podpora ze strany místních autorit je zcela zásadní spolu s přesným definováním cílů projektu. Tvůrce koncepce musí mít praktické zkušenosti s podobnými projekty (minimálně na regionální úrovni) a musí být neutrální.

Nejvíce inovativním aspektem této aktivity je, že Územní energetická koncepce Zlínského kraje (součást Koncepce) se liší od podobných dokumentů způsobem prezentace výsledků. Výstupy tvoří data (úroveň znečištění ovzduší, produkce energie, potenciál OZE,...) propojená s geo-databází a poskytují kompletní přehled na regionální i komunální úrovni.

Implementace

Implementační struktura a partnerství

Koncepce byla vypracována soukromou specializovanou společností s využitím dat z mnoha různých zdrojů (distributoři elektrické energie, provozovatelé systémů centrálního zásobování teplem, Český hydrometeorologický institut ...). Zlínský kraj je hlavním realizátorem Koncepce, nicméně její část (Územní energetická koncepce) slouží jako podklad pro komunální koncepce a územní plánování.

Koncepce je implementována odpovědnými odbory Krajského úřadu. Navíc byla v rámci implementace Koncepce založena v roce 2006 (s podporou evropského programu IEE) Energetická agentura Zlínského kraje.

Financování a náklady

Celkové náklady byly doposud 300 000 €, financované z rozpočtu Zlínského kraje. Projekty implementující cíle Koncepce jsou financovány z veřejných (obecní, národní, EU) a soukromých (EPC) zdrojů.

Do realizace koncepce je různou měrou zapojeno (ovlivněno) mnoho osob jak na regionální tak komunální úrovni. Energetická agentura Zlínského kraje, organizace v současnosti nejvíce zapojená do realizace Koncepce, má celkem sedm zaměstnanců.

Časový rámec

2004

Kontakty

Ing. Miroslava Knotková
Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s.
Třída Tomáše Bati 21,
CZ - 76005 Zlín

miroslava.knotkova@eazk.cz

Internetové stránky

<http://www.eazk.cz/ksei>

Udržitelné cestování v regionu Umeå

Kontext

Region Umeå tvoří šest navzájem spolupracujících municipalit (tvoří např. jeden společný pracovní trh). Populace (111 000 obyvatel, cca 75 000 v městech) je koncentrována převážně do municipalit Umeå. Na ploše 9 370 km² je roztroušeno 144 000 domácností.

Výzkumná skupina pro dopravu při Univerzitě Umeå (TRUM) zpočátku zmapovala možnosti a souvislosti spojené s veřejnou dopravou pro oblasti s rozptýlenou populací na území region. Ze závěrů studie vyplývá, že pro region typická skladba měst a venkovských oblastí potřebuje nová inovativní řešení, aby bylo dosaženo udržitelného způsobu dopravy. Například automobilový provoz v centru města způsobuje nežádoucí zhoršení kvality ovzduší. Municipality Umeå, ve spolupráci s několika národními organizacemi, vyvinula akční program na redukcí silničního provozu a znečištění ovzduší stejně jako na rovnoměrné rozložení dopravní zátěže. Jedním z návrhů na řešení daných problémů bylo založení Agentury pro udržitelnou dopravu v Umeå. Záměrem tohoto projektu je propagovat udržitelnou dopravu skrze nové/rozvinuté způsoby mobility a plány dostupnosti v regionu Umeå. Zvýšení mobility a dostupnosti nemusí nutně vést ke zvýšení počtu jednotlivých cest. Projekt si klade za cíl rozšířit povědomí o udržitelné dopravě a navrhnout lepší podmínky pro podporu a usnadnění udržitelných způsobů přepravy. Projekt také usiluje o zvýšení zapojení obyvatel a rozvinutí pozitivního přístupu k dané problematice.

Cíle projektu jsou:

- Zlepšit dostupnost, mobilitu a usnadnit udržitelný rozvoj regionu Umeå.
- Vytvořit podmínky pro přetavení inovativních idejí do nových podnikatelských příležitostí a vytvořit při nejmenším dvě nové společnosti v odvětví udržitelné dopravy.

Popis

V rámci projektu a pěti vybraných oblastí aktivit bylo využito několik dobře implementovatelných a uznávaných metod/technik k propagaci udržitelného cestování. Zvolené metody/techniky jsou pak testovány a vyhodnoceny na příslušných cílových skupinách. Každá aktivita má měřitelný cíl.

Klíčové úspěchy

Pouze za rok 2010:

- kolem 51 000 obyvatel bylo informováno o projektu a vlivu dopravy na klima
- významná měřitelná změna v chování účastníků (mezi 50 a 90 % účastníků změnilo své návyky).
- bylo uspořeno více než 105 t CO₂

Aktivita 1: Ustanovení udržitelného cestování

Cíl: Vyvinout a otestovat alternativní formy veřejné dopravy pro oblasti s nízkou hustotou osídlení fungující i na vyžádání.

Záměrem je mít možnost prozkoumat alternativní možnosti dopravy na/z letiště, prověřit alternativní design místního/regionálního „sběrného“ dopravního systému, atd.. Ustanovení je delegováno na externí poradní střediska konsultační společnosti zabývajícími se potřebami cílových skupin.

Aktivita 2: Vývoj metod dopravy (komunikace)

Cíl: Zvýšit podíl společného cestování do zaměstnání v jednom vozidle o 7%. Zvýšit počet sdílených vozů o 200 %.

Toho bude dosaženo budováním bezpečného a efektivního systému společného dojíždění do zaměstnání, rozvojem sdílejí automobilů z hlediska uživatelů, zvýšením využití technologických řešení pro udržitelnou dopravu (elektronické formy komunikace - telefon, internet, videokonference) a managementem hromadné dopravy.

Aktivita 3: Externí environmentální monitoring a marketing

Cíl: 5 nových strategických partnerských sítí, 2 studijní cesty, 6 mezinárodních veletrhů.

Využití následujících prostředků: přispívat do strategických partnerských sítí pro udržitelnou dopravu, organizace studijních cest do úspěšných měst/regionů ve Švédsku a v Evropě, příspěvky na národní/mezinárodní konference a veletrhy, propagovat a šířit dosažené výsledky v regionu.

Aktivita 4: Aktivity zaměřené na cílové skupiny

Cíl: Uspořít ročně 10 000 tun CO₂.

Mezi cílové skupiny patří:

- Zaměstnanci a jejich pracoviště: analýzy cestovních zvyklostí, dopravní politika, soutěže o výhru (jízdní kolo), sdílení automobilů a jízdních kol, aktivity pro posílení zdraví a wellness, společnosti pro výrobu jízdních kol, atd.
- Školy: trasy školních autobusů, koordinace školních autobusů, "Procházký Evropou" ("Europe's walks"), atd.
- Udržitelné cestování pro nově příchozí uprchlíky a imigranty: výuka jízdy na kole pro ženy imigranty, jízdní řády a informace dostupné v několika jazycích, atd.
- Konzultace s profesionály v dopravním odvětví: například zamezení zbytečného kroužení vozů taxi služby při hledání zákazníka může vést k měsíční úspoře emisí až 300 kg CO₂/vozidlo.

Aktivita 5: Vývoj webové aplikace umožňující jednotlivcům zjistit dopad zvoleného způsobu přepravy na životní prostředí, zdraví a také časovou a finanční náročnost.

Cíl: 60% obyvatel regionu má pozitivní přístup k udržitelné dopravě a 30 % obyvatel nějakým způsobem změnilo své dopravní návyky.

Hlavním motivem projektu je povzbudit obyvatele a ne je do čehokoliv nutit. Projekt vyvine různé aktivity založené na soutěživosti, hrách pocitu sounáležitosti. Hlavním poselstvím projektu je být zábavný a zlepšit subjektivní pocit duševní pohody.

Hlavní výsledky

Pro rok 2009 bylo odhadnuto že:

- bylo dosaženo redukce emisí z dopravy o 230 t CO₂,
- ekonomické přínosy projektu jsou 7 krát vyšší než náklady na jeho realizaci,
- zdravotní přínos pro každého nového cyklistu činí 500 € / rok.

Vedlejšími efekty projektu jsou: silnější zapojení místních společností do managementu mobility a přijetí nové politiky ze strany místních škol, která nepodporuje vyzvedávání dětí rodiči pomocí jejich automobilů.

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Projekt se zaměřuje na změnu přístupu a chování (návyků), což je možné jen pokud existuje infrastruktura umožňující využívat udržitelnější způsoby přepravy. Tato skutečnost představuje důležité omezení pro daný projekt, neboť investice do infrastruktury nejsou součástí projektu. Navíc je problematika dopravy odlišná v městských centrech a v řídko osídlených oblastech. Závěrem je třeba zdůraznit, že není jednoduché určit efekty pěti popisovaných aktivit v průběhu realizace projektu. Jsou zde totiž vlivy (interference) s dalšími faktory a efekt zvyšování obecného povědomí o dané problematice se projeví se zpožděním.

Hlavní poznatky získané projektem jsou:

- Silniční provoz v centrech měst způsobuje zhoršení kvality ovzduší a municipalita musí konat.
- Projekt dokázal, že být přátelský k životnímu prostředí může být zábavné a snadné. Média měla k projektu pozitivní přístup a představitelé municipalit obdrželi pozitivní zpětnou vazbu.
- Aktivity lze snadno pochopit a realizovat. Pro představu, při jednom semináři měli účastníci popsat svou nejabsurdnější cestu autem například jet automobilem do fitness centra a tam cvičit na simulátoru jízdního kola.
- Povzbuzovat lidi dělat věci společně, stát se „velvyslanci“ projektu a šířit dál jeho cíle. Například během jedné akce měli zaměstnanci společnosti vytvořit týmy, které mezi sebou soutěží v počtu najetých kilometrů na kole do a z práce. V každém by měl být alespoň jeden člověk, který je zvyklý jezdit pouze autem.

Implementace

Implementační struktura a partnerství

Finanční partneři: EU, Region Umeå; Město Umeå; Federální správní rada, Region Västerbotten, Rada regionu Västerbotten, Národní dopravní úřad

Účastníci projektu: všech šest municipalit v regionu

Ostatní partneři: regionální dopravní společnosti, národní společnosti (např. Volvo), společnosti implementující management mobility pro své zaměstnance (např. Umeå Energy).

Financování a náklady

1.3 milionu €, financováno: EU 50%, Region Umeå (6 municipalit) 40% + 10% ostatní partneři

Lidské zdroje: 5 plných úvazků, vč. 1 vedoucího projektu.

Časový rámec

Červen 2008 - Květen 2011. Poté budou provozovány navazující aktivity.

Kontakty

Silva Herrmann a
Wolfgang Mehl, Koordinátoři projektu

NENET
Köpmangatan 19
962 32 Jokkmokk
silva@nenet.se,
wolfgang@nenet.se

Internetové stránky

Švédská energetická agentura:

<http://www.energimyndigheten.se/en/>

Webová aplikace projektu:

<http://www.smartaresor.se>

Akční plán udržitelného využívání energie v Janově

Klíčové úspěchy

- Redukce emisí CO₂ o 1 500 tun/rok
- Vytvoření pracovních míst v regionu
- Zvýšení povědomí veřejnosti o obnovitelných zdrojích energie (OZE)

Kontext

Municipalita Janov byla prvním evropským městem, které předložilo svůj Akční plán pro udržitelné využití energie (Sustainable Energy Action Plan – SEAP; dále Akční plán) ve shodě s Paktem starostů a primátorů (dále Pakt), v jehož rámci učinil každý signatář dobrovolný jednomyslný závazek snížit do roku 2020 emise CO₂ o více než 20 %. Akční plán, připravený ve spolupráci s regionální agenturou ARE Liguria (the Liguria Regional Energy Agency) a výzkumným centrem CRUIE (Research Centre in Town planning and Ecological Engineering) na Univerzitě Janov, je pracovním nástrojem pro město Janov k definování jeho energetické politiky pro příštích 10 let. Janov se zavázal snížit emise CO₂ o 23,7 % (v porovnání s rokem 2005) soustředěným úsilím v několika oblastech, které může svými kompetencemi ovlivnit (celkové snížení -23,7 %): územní plánování (-0,5 %), místní doprava (-5 %), veřejné a soukromé budovy (-6,9 %), obnovitelné zdroje energie (elektrina: -7,4 %, vytápění/chlazení: -3,4 %), spolupráce s občany a dalšími zájmovými skupinami (-0,5 %).

Akční plán je pevným závazkem vytvořit město naplňující 5 strategických programů (nové metody řízení, město vhodné pro život, kreativní a přístupné město, město založené na principu udržitelnosti) a 10 akčních bodech:

1. Budoucnost Janova jako města, jehož identita a rozvoj jsou neoddělitelně spjaty s využíváním jeho přírodních zdrojů;
2. Identifikace "zelené linie" a "modré linie" jako vyjádření vztahu mezi kompaktním městem, zelenými oblastmi a mořem – vztah, který musí být zachován;
3. Rozpoznat virtuální hranici mezi plochami zeleně a kompaktním městem, za kterou se již nesmí rozrůstat městská zástavba, aby se do budoucna zlepšila kvalita života;
4. Znovuvytvořit vztah mezi městem a mořem;
5. Revitalizovat již zastavěné oblasti jako protiklad k dalšímu záboru půdy pro novou městskou výstavbu;

6. Propagovat veřejnou dopravu včetně přestupů a systému park & ride na předměstích;
7. Velké a malé projekty městskou přepravu na větší vzdálenosti;
8. Městské přednosti jako nezbytný předpoklad pro každý revitalizační projekt;
9. Sociální integrace jako základní kámen městského plánování a architektury;
10. Soutěže a tendry jako nástroj pro plánování veřejných projektů za účelem propagovat efektivní spoluúčast občanů na městském rozvoji a plánování.

Dřívější průzkumy, vedoucí k vypracování studie proveditelnosti dlouhodobé energetické politiky města Janov, odhalily oblasti se slibným potenciálem pro energetické úspory, racionalizaci spotřeby a využití obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Akční plán města, vypracovaný Janovskou městskou laboratoří (projektový tým ustavený architektem Renzo Piano), vychází z 10-ti bodového Generálního plánu pro udržitelný růst Janova, který schválila místní vláda v roce 2009. V roce 2010 pak byl přijat Městský plán mobility a oznámeny práce na Městském rozvojovém plánu a Městském energetické koncepci. Přijatý Akční plán je v souladu s Evropským klimaticko-energetickým balíčkem "20-20-20" a Agendou 21.

Popis

Podkladem pro Akční plán udržitelného využívání energie v městě Janov je monitoring emisí skleníkových plynů založený na srovnávání současného stavu se stavem v referenčním roce (Baseline Emission Inventory - BEI, srovnávací základna: rok 2005), který kvantifikuje toky energií a emisí CO₂ jako důsledek spotřeby energie v sektoru staveb (obytné a obecní budovy, pouliční osvětlení), místní dopravy (veřejná, soukromá a komerční), lokální produkce elektřiny, centrální zásobování teplem/chladem a zařízení pro kombinovanou

výrobu tepla a elektřiny na území Janova (spotřeba energie v průmyslu a dálková doprava nejsou zahrnuty do Akčního plánu). Databáze energetických dat a informací o spotřebě pomáhá identifikovat nejlepší oblasti pro další aktivity a také definovat konkrétní opatření na redukci emisí včetně časového rámce a určení odpovědnosti.

Proces začíná politickým závazkem, adaptací komunální administrativy (koordinace jednotlivých odborů, jmenování 'Koordinátor pro Pakt starostů a primátorů', určení zaměstnanců pro sběr dat, ustavení Řídícího výboru, a několika pracovních skupin ...) a identifikací hlavních zájmových skupin. Druhým krokem je fáze plánování: analýza současných politik a procedur, aby se snadněji integrovaly energetické cíle a předešlo případným konfliktům uvnitř organizace; vypracování BEI jako východiska pro přípravu Akčního plánu. Specifické indikátory pro každou kategorii umožňují určení priority plánovaných aktivit a kvantitativní i kvalitativní hodnocení navrhovaných opatření. Nastavené cíle (SMART1) – dát do poznámky: 1Specific, Measurable, Achievable, Realistic and Time-bound – Specifické, Měřitelné, Dosažitelné, Realistické a Časově omezené) specifikují odpovědnost, rozpočet a finanční zdroje u každé aktivity. Poté nastává fáze implementace, monitoring procesu a (pokud je to nezbytné) aktualizace Akčního plánu podle získaných výsledků a zkušeností.

Hlavní výsledky

První kroky procesu (podpis Paktu, vypracování Akčního plánu a jeho přijetí JTS) již byly učiněny a začalo měření redukce emisí CO₂, přičemž první výsledky v rámci MEI budou k dispozici v roce 2012.

Navíc bylo dosaženo významné změny smýšlení místních představitelů, když Městská rada přijala politiku plánování městského rozvoje zaměřenou proti dalšímu rozšiřování městské zástavby na úkor zelených ploch a ochranu environmentálních hodnot přírody v okolí města Janov. V rámci této politiky jsou stanoveny hraniční zóny mezi kompaktně zastavěným územím a zelenými oblastmi uvnitř a na okraji města. Navíc rozhodnutí stát se lídrem v oblasti udržitelného využívání energie povede k tvorbě nových pracovních míst a ke zvýšení kvality života.

Získané zkušenosti a faktory úspěchu

Bylo nutné vypořádat se s několika problémy: nedostatek dat o spotřebě energie nutných pro vypracování BEI byl kompenzován propočty založenými na regionálních a národních datech (indikátorech) a následně byla vytvořena energetická databáze na úrovni municipalit. Také může mezi některými občany zůstat jistý odpor k lokálnímu managementu především ve stavebním sektoru.

Hlavní faktory úspěchu jsou:

- Synergie mezi energetickým plánem a ostatními politikami municipalit (Program efektivního řízení administrativy, Územní plán municipalit, Městský plán mobility a 10-ti bodový Generální plán pro udržitelný růst Janova) poskytuje efektivní, dobře koordinovanou a pro-aktivní administrativu...
- Spolupráce mezi členy municipalit, energetickými experty (ARE Liguria) a zájmovými skupinami, která je efektivně zorganizovaná díky jasnému stanovení odpovědnosti a harmonogramu aktivit, dostatečným personálním a finančním zdrojům a účinné komunikaci.

- Dalekosáhlá opatření jako jsou místní předpisy pro stavebnictví s kritérii přísnějšími, než jsou národní a regionální standardy.

Implementace Implementační struktura a partnerství

Municipalita Janov vytvořila zvláštní Energetický Úřad zodpovědný za řízení a koordinaci implementace Akčního plánu, stala se podílníkem v ARE Liguria a posílila spolupráci s Univerzitou Janov v energetické oblasti. Municipalita také zavedla meziodborovou Technickou Podpůrnou Strukturu pro sestavení a implementaci Akčního plánu koordinovanou Odborem pro energii, zdraví a životní prostředí. Tato podpůrná struktura zahrnuje odpovídající směrnice, veřejné agentury a společnosti. Technická a vědecká podpora je zajištěna pomocí ARE Liguria, výzkumným centrem CRUIE (Research Centre in Town planning and Ecological Engineering) a Janovskou městskou laboratoří (laboratoř pro studium městského plánování podle kritérií udržitelného rozvoje, která je součástí městského Odboru pro územní plánování, městský a ekonomický rozvoj).

Implementace a aplikace městských rozvojových strategií a předpisů předpokládá, že po zájmových skupinách bude požadována změna přístupu k urbanizaci s cílem zvýšit jejich povědomí o tématech souvisejících s využitím energie a přitom přijmou nový pohled na udržitelnost životního prostředí v rámci neměnných hranic (zelené a modré linie). Za účelem zapojení občanů a zájmových skupin v průběhu celého procesu byla vytvořena Energetická Rada a všechny aktivity v rámci Akčního plánu byly doprovázeny iniciativami na podporu obecného růstu povědomí o dané problematice. Celého procesu se dále zúčastnily profesní asociace, komise profesionálů (expertů), environmentální sdružení, sdružení spotřebitelů, odbory, dobrovolnické organizace a veřejné agentury.

Financování a náklady

2010 rozpočet: 2 miliony € (realizace OZE na budovách municipalit) + 0.5 milionu € spolufinancování regionálními fondy (realizace fotovoltaických systémů na školách) + 285 000 € (šíření povědomí o úsporách energie a inteligentního využívání OZE) + 200 000 €/rok výhled na roky 2011, 2012 a 2013 (energetické úspory a aktivity zvyšující povědomí veřejnosti o dané oblasti). Financování aktivit v oblasti dopravy je uvedeno v Městském plánu mobility. Úřad Paktu starostů a primátorů je financován z programu Inteligentní Energie pro Evropu (IEE), ale vypracování Akčního plánu se řídí místními rozpočtovými pravidly. Budoucí zdroje financování podle Municipality Janov jsou: Evropské, národní a regionální dotační programy a samofinancování. Administrativa také vyhodnotí další možnosti financování, jako jsou Revoluční fond ministerstva, financování třetí stranou, leasing, ESCO, partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP).

Časový rámec

2010 - 2020

Kontakty

Ing. Silvia Moggia
Projektový manažer
ARE Liguria SpA
Via XX Settembre, 41
I - 16121 Genova
are@areliguria.it

Internetové stránky

<http://www.urbancenter.comune.genova.it/node/527>

Příloh 2

Literatura

ADEME, 2009 “Building and implementing a Climat-Energie Territorial plan”

Centre for European Policy Studies, 2010 “EU levers to accelerate city action and climate change mitigation” <http://www.ceps.eu/files/CEPS%2017Nov%20Brochure.pdf>

Covenant of Mayors, 2010 “How to develop a sustainable action plan”. http://www.eumayors.eu/IMG/pdf/seap_guidelines_en-2.pdf .

European Commission (2010), “The urban dimension in European Union Policies – Introduction and Part I”, The urban dimension and the instruments of Cohesion Policy. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/summaries/erdf/erdf_summary_en.pdf.

European Commission (2010), “The urban dimension in European Union Policies – Part II”, The urban dimension in other policies of the European Union. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/urban/pdf/urbanguide2_en.pdf .

Inspirational Financing Schemes : Food for Thought for Covenant Signatories. http://www.eumayors.eu/IMG/pdf/EN_thematic_leaflet_3_web-2.pdf

www.climactregions.eu

Published in December 2011.
With the active participation of:

With the contribution of: Energie-Demain, Inforse.